

**EĞLENCE MEKÂNLARINDAKİ MÜZİKAL
BEĞENİLER: ELAZIĞ ÖRNEĞİ**

Mustafa GÖÇER

**Yüksek Lisans Tezi
Türk Müziği Çalışmaları Ana Bilim Dalı
Doç. Dr. Özgür EROĞLU
2025
(Her hakkı saklıdır.)**

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
TÜRK MÜZİĞİ ÇALIŞMALARI ANA BİLİM DALI

EĞLENCE MEKÂNLARINDAKİ MÜZİKAL BEĞENİLER: ELAZIĞ ÖRNEĞİ
(Musical Likes in Entertainment Places: Elazığ Sample)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mustafa GÖÇER

Danışman: Doç. Dr. Özgür EROĞLU

Erzurum
Mayıs, 2025

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Mustafa GÖÇER tarafından hazırlanan “EĞLENCE MEKÂNLARINDAKİ MÜZİKAL BEĞENİLER: ELAZIĞ ÖRNEĞİ ” başlıklı çalışması 05/05/2025 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türk Müziği Çalışmaları Ana Bilm Dalı’nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Doç. Dr. Murat Kamil İNANICI

Atatürk Üniversitesi

Aslı ıslak imzalıdır

Danışman: Doç. Dr. Özgür EROĞLU

Atatürk Üniversitesi

Aslı ıslak imzalıdır

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Nihat Ozan KÖROĞLU

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Aslı ıslak imzalıdır

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği’nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

.... / / 202..

Prof. Dr. Ahmet Selim DOĞAN

Enstitü Müdürü

Aslı ıslak imzalıdır

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “EĞLENCE MEKÂNLARINDAKİ MÜZİKAL BEĞENİLER: ELAZIĞ ÖRNEĞİ” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

05 / 05 / 2025

Aslı ıslak imzalıdır

Mustafa GÖÇER

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun / ... / tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun / ... / tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Çalışmalar sırasında kıymetli vaktini ayırıp engin bilgi ve tecrübelerini eksik etmeyen yol gösterenim, danışmanım Doç. Dr. Özgür EROĞLU'na, kişisel görüşme sorularının hazırlanmasında uzman görüşlerini ve fikirlerini esirgemeyen çok kıymetli hocalarıma, tez yazma süreci boyunca değerli fikirleriyle tezime destek olan Arş. Gör. Tolgahan BAY'a, tabloların oluşturulma sürecinde fikir ve bilgilerini sunan kıymetli hocam Prof. Dr. Mustafa UĞRAŞ'a, bugünlere gelmemde büyük emeği olan ve desteklerini üstümden esirgemeyen annem Sevda GÖÇER ve babam Mehmet GÖÇER'e ve son olarak, bu tezin ortaya çıkmasında katkı sağlayan Atatürk Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'ndaki tüm hocalarıma, arkadaşlarıma ve bana ilham veren herkese teşekkür ederim.

Mustafa GÖÇER

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EĞLENCE MEKÂNLARINDAKİ MÜZİKAL BEĞENİLER: ELAZIĞ ÖRNEĞİ

Mustafa GÖÇER

Mayıs 2025, 63 Sayfa

Amaç: Bu araştırmanın temel amacı, Elazığ il sınırları içerisinde faaliyet gösteren eğlence mekânlarında icra edilen müzik türlerinin çeşitliliğini incelemek ve söz konusu mekânlara devam eden katılımcıların müzik tercihlerini sosyolojik perspektifle analiz etmektir. Çalışma, bireylerin müzik beğeni ve tüketim alışkanlıklarının oluşumunda etkili olan sosyo-kültürel dinamikleri, ekonomik parametreleri ve mekânsal faktörleri disiplinlerarası bir yaklaşımla değerlendirerek, kent yaşamındaki müzikal dönüşüm süreçlerine yönelik kuramsal bir çerçeve sunmayı amaçlamaktadır.

Yöntem: Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilimi (fenomenoloji) ile gerçekleştirilmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak toplanmış; görüşmeler katılımcıların rahat hissedebilecekleri ortamlarda yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler, tematik içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Kodlama sürecinde araştırmacı ve bağımsız bir uzman arasında yüksek düzeyde uyum sağlanarak veri güvenilirliği artırılmış, veri doygunluğuna ulaşıldığı gözlemlenmiştir.

Bulgular: Elazığ ilinde bulunan eğlence mekânlarındaki müzikal beğenilerin belirlenmesinde müşteri, müzisyen ve mekân sahipleriyle yüz yüze yapılan yarı yapılandırılmış görüşmenin içerik analizinden elde edilen bilgiler ilgili bölümde sunulmuştur.

Sonuçlar: Elazığ'daki eğlence mekânlarında müzik tercihleri büyük ölçüde popüler kültürün etkisiyle şekillenmekte olup, bu durum yerel kültürel kimliğin temsil edilmesini ikinci planda bırakmaktadır. Müşteri beğenileri, sosyal medya ve güncel trendler aracılığıyla belirlenirken, bu tercihler sadece eğlence amacıyla değil, bireylerin duygusal, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını da karşılayacak şekilde yönlendirilmektedir. Mekân atmosferi ve müzik türleri, müşterilerin ruh hali, mekânda kalma süresi ve sosyal bağları üzerinde belirleyici rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Elazığ, eğlence mekânları, müzikal beğeniler, müzik tercihleri.

ABSTRACT

MASTER THESIS

MUSICAL LIKES IN ENTERTAINMENT PLACES: ELAZIĞ SAMPLE

Mustafa GÖÇER

May 2025, 63 Pages

Aim of the study: The primary aim of this study is to examine the diversity of music genres performed in entertainment venues operating within the borders of Elazığ province and to analyze the music preferences of participants who frequent these venues from a sociological perspective. The study seeks to create a framework for understanding how music changes in city life by looking at the social, cultural, economic, and location-based factors that shape people's music tastes and listening habits from different fields of study.

Method: This study was conducted with phenomenology, one of the qualitative research methods. Data were collected using semi-structured interview forms; interviews were conducted face-to-face in environments where the participants felt comfortable. The thematic content analysis method analyzed the obtained data. By ensuring a high level of agreement between the researcher and an independent expert during the coding process, we increased data reliability and reached data saturation.

Findings: The information obtained from the content analysis of semi-structured interviews conducted face-to-face with customers, musicians, and venue owners to determine musical tastes in entertainment venues in Elazığ province is presented in the relevant section.

Results: Music preferences in entertainment venues in Elazığ are largely shaped by the influence of popular culture, which overshadows the representation of local cultural identity. Customer preferences are determined through social media and current trends, and these preferences are directed not only for entertainment purposes but also to meet individuals' emotional, social, and cultural needs. The atmosphere of the venue and the types of music play a decisive role in customers' mood, length of stay, and social connections.

Keywords: Elazığ, entertainment venues, musical tastes, and music preferences.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	viii
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ	ix
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Problem Durumu	2
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	3
Araştırmanın Sınırlılıkları	4
Varsayımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM	5
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	5
Müzik ve Toplum Arasındaki İlişki	5
Müzik ve Kültürel Kimlik	6
Popüler Kültür ve Müzik Tüketimi	7
Müzikal Beğeni	8
Eğlence Mekanlarının Sosyal İşlevleri.....	9
Müzik ile Mekan Arası Etkileşim.	10
Harput Müzik Kültürü.....	11
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	15
Yöntem	15
Veri Toplama Aracı.....	15
Veri Toplama Süreci	15
Veri Analizi	16
Katılımcılar.	16
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	18
Bulgular ve Yorumlar	18

BEŞİNCİ BÖLÜM	41
Sonuç	41
Tartışma	42
Öneriler	45
KAYNAKÇA	46
EKLER	48
EK-1. Müşteri Kişisel Görüşme Formu	48
EK-2. İşletmeci Kişisel Görüşme Formu	49
EK-3. Müzisyen Kişisel Görüşme Formu	50
EK-4. Etik Kurul Onayı	51
ÖZGEÇMİŞ	52

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. <i>Katılımcıların Demografik Bilgileri</i>	17
Tablo 2. <i>Eğlence Mekânı Müzik Tercihleri ile Kültürel Kimlik Uyumu</i>	18
Tablo 3. <i>Eğlence Mekânlarındaki Müzik Türünün Müşterilerin Demografik Yapısına Etkisi</i>	20
Tablo 4. <i>Eğlence Mekânlarında Çalınan Müziğin Ruh Haline Etkisi</i>	21
Tablo 5. <i>Eğlence Mekânlarının Tercih Nedenleri</i>	23
Tablo 6. <i>Eğlence Mekânlarına Gitme Amaçları</i>	24
Tablo 7. <i>Eğlence Mekânlarında Tercih Edilen Müzik Türleri</i>	25
Tablo 8. <i>Eğlence Mekânlarında Müzik Tercih Şekilleri</i>	26
Tablo 9. <i>Hoşlanılmayan Müzik Türü Durumunda Mekânda Kalma Tercih Nedenleri</i>	28
Tablo 10. <i>Mekân Sahiplerine Göre Eğlence Mekân Türü</i>	29
Tablo 11. <i>Eğlence Mekânının Hedef Kitlesinin Demografik Yapısı</i>	30
Tablo 12. <i>Mekânda Çalan Müziklerin Belirlenmesi</i>	31
Tablo 13. <i>Eğlence Mekânlarının Müzik Tercihleri Şehrin Kültürel Kimliğiyle Örtüşme Düzeyi</i>	33
Tablo 14. <i>Müşterileri Müzik Beğenilerinin Belirlenmesi</i>	34
Tablo 15. <i>Zaman İçinde Müşterileri Müzik Beğenilerinin Değişimi</i>	36
Tablo 16. <i>Müzişyenlerin Performans Öncesi Kariyer Durumları</i>	37
Tablo 17. <i>Müzişyenlerin Müşteri Müzik Tercihlerine Görüşleri</i>	38
Tablo 18. <i>Müzik Beğenilerindeki Zamansal Değişim Hakkında Müzişyen Görüşleri</i>	38
Tablo 19. <i>Müzik Türü ve Müşteri Demografisi Etkileşimine Yönelik Müzişyen Görüşleri</i> .	39

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

EMK : Eğlence mekânı katılımcıları

K : Katılımcı

MK : Müzisyen katılımcı

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Müzik, insanlık tarihinin en kadim ifade biçimlerinden biri olarak, bireysel ve toplumsal kimliklerin inşasında, duyguların dışavurumunda ve kültürel aktarım süreçlerinde hayati bir rol üstlenmektedir (Oskay, 2024). Müzikal beğeniler ise yalnızca bireysel tercihleri yansıtmakla kalmayıp; sınıfsal konumlar, kuşak farklılıkları, toplumsal cinsiyet rolleri ve kültürel sermaye gibi sosyolojik parametreler üzerinden şekillenen çok katmanlı bir olgudur (Yıldız & Çetin, 2022). Bu bağlamda, müzik sosyolojisi disiplini, bireylerin ve grupların müzikle kurdukları ilişkileri, bu ilişkilerin toplumsal anlamlarını ve dinleme pratiklerinin mekânsal yansımalarını çözümlemeyi hedefler (Güzel, 2013).

Toplumsal hayatın dönüşümüne paralel olarak eğlence kültürü ve bu kültürün taşıyıcı mekânları da değişime uğramaktadır. Özellikle kent yaşamında önemli birer sosyalleşme alanı olan eğlence mekânları, yalnızca boş zaman aktivitelerinin gerçekleştiği ortamlar değil, aynı zamanda kültürel tercihlerin görünür olduğu ve yeniden üretildiği kamusal alanlardır. Bu mekânlarda çalınan müzikler, hem işletmecilerin hem de müşterilerin müzikal beğenilerini yansıtır bununla birlikte toplumsal yapıdaki değişimlerin, modernleşme süreçlerinin ve yerel-küresel kültür etkileşimlerinin de izlerini taşır. Dolayısıyla, eğlence mekânlarında tercih edilen müzik türleri, bireysel zevklerin ötesinde, toplumsal ilişkilerin, kültürel eğilimlerin ve hatta kimlik arayışlarının bir aynası olarak değerlendirilebilir.

Günümüz toplumsal yapılarında eğlence kültürü, bireylerin sosyalleşme, boş zaman değerlendirme ve gündelik hayatın rutininden uzaklaşma pratikleri üzerinden önemli bir yer tutmaktadır. Eğlence mekânları ise, bu kültürün somutlaştığı ve görünür hale geldiği toplumsal alanlardır. Kafeler, restoranlar, çay bahçeleri ve düğün salonları gibi çeşitli eğlence mekânları; yalnızca tüketim odaklı mekânlar değil, aynı zamanda kültürel tercihlerin, yaşam tarzlarının ve müzikal beğenilerin ifade bulduğu kamusal etkileşim ortamlarıdır. Bu nedenle, eğlence mekânlarında tercih edilen müzikler, mekânın fiziksel yapısından, işletmecinin vizyonuna; hedef kitlenin sosyo-kültürel özelliklerinden, yerelin müzikal belleğine kadar birçok etkenle şekillenmektedir.

Elazığ ili, geleneksel müzik kültürünün güçlü temsil alanlarından biri olarak Türkiye'nin kültürel haritasında özel bir yere sahiptir (İnaltekin, 2013). Özellikle Harput müziği, bu coğrafyada uzun yıllar boyunca müzikal beğenilerin oluşumunda merkezi bir rol oynamış,

kuşaktan kuşağa aktarılaraq yerel kimliğin inşa sürecine katkı sunmuştur (Eroğlu, 2024). Ancak son yıllarda küreselleşme, dijitalleşme, kitlesel medyanın etkisi ve genç kuşakların değişen tüketim alışkanlıkları, geleneksel müziğin bu baskın konumunu sarsmakta; eğlence kültürü içinde popüler müzik türlerinin ağırlığını artırmaktadır (Öztürk, 2019). Bu dönüşüm, eğlence mekânlarının müzikal kimliğini de doğrudan etkilemektedir. Artık birçok mekânda, yerel ezgilerin yerini pop, arabesk, rap, elektronik ya da fantezi türlerine bıraktığı gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, Elazığ gibi geleneksel müzik hafızasının güçlü olduğu bir kentte, eğlence mekânlarındaki müzikal tercihler üzerine yapılacak sosyolojik bir inceleme, hem kültürel dönüşüm dinamiklerinin hem de müzikal beğenin toplumsal kökenlerinin anlaşılması açısından önemli bir boşluğu dolduracaktır.

Bu çalışmada, Elazığ ili örneğinde eğlence mekânlarında şekillenen müzikal beğeni pratikleri incelenecektir. Geleneksel müziğin tarihsel olarak güçlü bir temsil alanı bulduğu Elazığ'da, günümüzde eğlence kültürünün hangi doğrultuda dönüştüğü, bu dönüşüm sürecinde müziğin nasıl bir rol oynadığı ve eğlence mekânlarının bu dönüşüme nasıl aracılık ettiği temel araştırma sorularını oluşturmaktadır.

Bu çalışmanın, hem müzik sosyolojisi literatürüne hem de kültürel dönüşüm süreçlerinin yerel bağlamda incelenmesine katkı sunması beklenmektedir. Aynı zamanda, bölgesel kültür politikalarının oluşturulması ve müzikal mirasın korunmasına yönelik stratejilerin geliştirilmesi açısından da yol gösterici bir kaynak olması hedeflenmektedir.

Problem Durumu

Eğlence mekânlarında sunulan müzikal içerikler, bireylerin kültürel kimliklerinin yansıtılması ve sosyalleşme biçimlerinin şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, Elazığ ilinde eğlence mekânlarında tercih edilen müzik türlerinin ve bireylerin müzikal beğenilerinin incelenmesi, kentin kültürel yapısını anlamak açısından önemli bir araştırma alanı sunmaktadır.

Müzikal tercihler, bireylerin yaş, eğitim düzeyi, sosyal çevre gibi özelliklerinden etkilenmekte ve zamanla toplumsal değişimlere bağlı olarak dönüşüm geçirmektedir. Bu tercihler aynı zamanda, geleneksel müzikle modern müzik arasındaki dengenin kurulmasında ve kültürel mirasın korunarak gelecek kuşaklara aktarılmasında da belirleyici olmaktadır.

Elazığ, zengin bir müzik kültürüne sahip olması nedeniyle, hem yerel müziğin korunması hem de çağdaş eğlence anlayışına uygun müzikal içeriklerin sunulması açısından özel bir konuma sahiptir. Bu doğrultuda, eğlence mekânlarında sunulan müzikal içeriklerin

çeşitliliği, bireylerin bu içeriklere yönelik tercihleri ve bu tercihlerin sosyo-kültürel dinamiklerle ilişkisi incelenmeye değerdir.

Bu çalışmadaki problem cümlesi şudur: “Elazığ ilinde eğlence mekanlarındaki kişilerin müzik beğenileri nedir, bu beğenilerde zaman içerisinde değişim ve dönüşüm olmuş mudur ?”

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, Elazığ ilindeki eğlence mekânlarında sunulan müzik türlerinin çeşitliliğini ve bu mekânlara giden bireylerin müzikal tercihlerini belirlemektir. Araştırma, müzik beğenilerini şekillendiren sosyal, kültürel ve ekonomik faktörleri analiz ederek, eğlence sektöründeki müzikal değişim süreçlerine ışık tutmayı hedeflemektedir.

Araştırmanın bir diğer amacı da, müzikal beğenilerin yalnızca bireysel tercihlere indirgenemeyeceğini; aksine beğenilerin, toplumsal yapıdaki değişimlerle, kuşaklar arası farklılıklarla, gelir dağılımıyla ve kültürel yönelimlerle ilişkili olduğunu ortaya koymaktır. Böylece çalışma, bireysel müzik tercihlerini kamusal bir alan olan eğlence mekânları üzerinden çözümlemeyi ve bu çözümlemenin yerel kültür politikalarının geliştirilmesine katkı sunmasını hedeflemektedir.

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Müzik, toplumların kültürel kimliğini yansıtan ve sosyal etkileşimleri şekillendiren önemli bir unsurdur. Bu nedenle, Elazığ gibi kendine özgü müzik kültürüne sahip bir ilde eğlence mekânlarındaki müzikal tercihlerin araştırılması, kültürel süreçlerin anlaşılması açısından büyük önem taşımaktadır.

Çalışmanın öncelikli katkılarından biri, yerel müzik kültürünün günümüz eğlence mekânlarında nasıl bir karşılık bulduğunu ortaya koymasıdır. Elazığ'ın zengin müzik mirasının bu mekânlarda ne ölçüde temsil edildiğinin belirlenmesi, kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılması açısından yol gösterici olacaktır. Aynı zamanda, bireylerin müzik tercihlerini etkileyen sosyal, kültürel ve ekonomik faktörlerin analiz edilmesi, toplumun değişen dinamiklerini anlamak adına değerli veriler sağlayacaktır.

Bu çalışmanın, hem müzik sosyolojisi literatürüne hem de kültürel dönüşüm süreçlerinin yerel bağlamda incelenmesine katkı sunması beklenmektedir. Aynı zamanda, bölgesel kültür politikalarının oluşturulması ve müzikal mirasın korunmasına yönelik stratejilerin geliştirilmesi açısından da yol gösterici bir kaynak olması hedeflenmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma, Elazığ'daki eğlence mekânlarında müzik tercihlerini incelerken bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. Bunların başında çalışmanın yalnızca il merkezindeki eğlence mekânlarından ibaret olması gelmektedir. Bu durumun, bulguların genellenebilirliğini etkilediği görülmektedir.

Varsayımlar

Bu araştırmanın varsayımları arasında araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının gerekli verilere ulaşmak için yeterli olduğu, katılımcıların dürüst ve doğru yanıt verdiği, sosyokültürel faktörlerin tercihleri etkilediği düşünülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Müzik ve Toplum Arasındaki İlişki

Sanat, toplumlara yön veren sosyo-kültürel dinamiklerin başında gelmektedir. Sanat, toplumun gelişimini etkiler ve aynı zamanda toplumdan etkilenir. En yaygın sanat dallarından biri olan müzik ise, adeta toplum içerisindeki bireylerin vazgeçilmezlerinden biri haline gelmiştir. Duygu ve düşüncelerimizin en kolay ve etkileyici ifade biçimlerinden biri olan müzik, aynı zamanda kültürel değerlerimizin de bir yansıması olarak kabul edilebilir (İmİK, 2012).

Müzik ve toplum arasında kaçınılmaz bir ilişki vardır. Müzik toplumsal grupları bir araya getiren , bağlayan, ortak bir keyif alanı oluşturan bir sanat dalıdır. Gündelik hayatta bireylerin dinledikleri müzikler onların kimi zaman bir gruba ait olma hissini destekleyici de olabilir. Örneğin arabesk müzik kültürüne baktığımızda “Müslümcü” “Ferdici” gibi toplumsal grupların altında birleştiklerini görürüz ve müzik toplumsal hayatın ayrılmaz bir parçasıdır. Bu gruplar kişilerin aidiyet ihtiyacını karşılaması için bir alan yaratır.

Arabesk kültürün oluşumunda köyden kente göç, sanayileşme ve çarpık kentleşme, gecekondulaşma gibi unsurlar yer almaktadır. Arabesk kültür, Türkiye’de yeni bir müzik türünün oluşumunu sağlamıştır. Orhan Gencebay, Ferdi Tayfur, İbrahim Tatlıses ve Müslüm Gürses gibi müzisyenler bu dönemde ön plana çıkmıştır (Kirik, 2014). Arabesk kültürü birçok müzik dalı gibi toplumsal sürecin getirdiği yaşam şartlarının bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır ve yine bu toplumsal süreçte insanları etkilemiştir. Yani müziğin dönüşümü anlamında göç, kültür, toplum olduları en temelde yer almaktadır. Buna ek olarak bir müzik türünün toplumsal karşılığı da yine toplumsal dönüşüme yol açabilmektedir.

Bu bağlamda toplumun anlaşılması amaçlandığında müzik sosyolojisi de elbette bunun yollarından biridir. Toplumu oluşturan bireyleri anlama yolu olarak da yine müziği düşünebiliriz. Örneğin bir müziği yüzeysel olarak dinleyen biri bile onu neşeli ya da hüzünlü olarak sınıflandırabilir. Yine de Bir müziğin insanlarda uyandırdığı duyguları listelememiz gerektiğinde kısacık bir duygu listesi ile karşılaşırız. İnsan duygularının çeşitliliğine karşın müzikte temsil edilen neşe- üzüntü gibi birkaç temel duygudur (Ayas, 2015).

Müzik ile derinlemesine duygu analizi yapmak elbette zordur ama neşe- üzüntü gibi en temel ve bilindik duygular toplumsal hayatta o müziğe ait hissetmek için yeterlidir. Örneğin arabesk kültüründe daha çok hüznün ve keder ön planda iken pop müzikte daha çok neşe ön plandadır.

Müzik ve Kültürel Kimlik.

Kültürel kimlik, bireyin kendini ait hissettiği toplumun tarihi mirası, gelenekleri, dili, dini ve değerleriyle şekillenen bir aidiyet duygusudur. Kültürel kimliği oluşturan unsurlardan biri de müziktir.

Müziğin toplumsallığı onun her kültürün kendine özgü dokusunu yansıtan bir iletişim aracı olmasını sağlamıştır (Çuhadar, 2008). Müzik toplumsal birikimin aktarılması anlamında önemli bir rol tutar. İletişim aracı olarak nitelenmiştir ve bunun nedeni aslında melodiler ve kelimeler aracılığı ile kültürel aktarımı sağlamasıdır.

Kültürel aktarımın en temel araçlarından biri elbette müziktir. Bir dönemi ya da kültürü anlamak istiyorsak o dönemin ya da kültürün kitaplarına, müziklerine bakarız ve anlarız. Bize toplumsal hayata dair birçok ipucu verecektir. Örneğin Harput müziğinden Hafonun Evi Kaya Başında adlı esere baktığımızda;

*Hamamdan çıkmış, elleri kına, ağla Leylam
Binmiş faytona çıkmış seyrana vay beni.*

sözleriyle karşılaşılacaktır. Bu iki mısradaki toplumsal hayata dair bulabileceğimiz şeyler vardır. Harput yöresinde hamam kültürünün olduğu aşikar bir şekilde anlaşılmaktadır. Yine Türk kültüründe olan kına yakma figürünü de bize göstermektedir. Yaşanılan dönemi anlamak üzerine şarkıların sözleri gerçekten bizlere kaynak niteliğindedir.

Türk müziği, tarihsel süreçte farklı coğrafyalar ve farklı topluluklar ile etkileşim içinde olup oldukça geniş bir alana yayılmış değişik şekillerde gelişimini sürdürerek kendi içerisinde son derece renkli ve zengin bir yapı oluşturmuştur. Anadolu da birçok etnik gurubun bir arada etkileşim içinde yaşadığı coğrafyalardan birisidir. Anadolu'nun, her bölgesinin her şehrinin hatta bazı ilçelerinin bile kendine özgü bir müzik icrası vardır (Karakuyu, 2019).

Bu kendine özgü bölgeledeki halkın kültürel aktarımlarının farkından dolayı olur. Aynı şehirde yaşasalar dahi ilçeler arası dahi kültürel birikimin farklı olması müzikal seçimlere de yansımaktadır. Halen günümüzde eğlence mekanlarına baktığımızda aynı şehrin içerisinde farklı semtlerde farklı tercihler ağır basmaktadır.

Popüler Kültür ve Müzik Tüketimi.

Popüler kültür ve müzik konusuna yaklaşımlar çeşitlidir. Bununla birlikte popüler kültürün müzikle birlikte gelişen ve müziği etkileyen yönleri mevcuttur. Bu anlamda popülerlik başlı başına bir kültür oluşturduğu gibi, insanlığın yarattığı kültürün değişen yapısının sonucudur. Kendi alanında eski yıllardan bu yana bir müzik geleneği oluşturan popüler kültür, değişen sanayileşme aşamalarıyla birlikte bir tarih yaratmış ve bir takım kavramlara farklı anlamlar yüklemiştir (Aydar, 2014).

Popüler kültür toplumda bir çok alanda etki alanları yarattığı gibi, toplumda müzik alanında da popüler olan alanı yaratır ve daha bilindik kılar. Bu da sanatın dönemlik olabilmesine yol açar çünkü tüketim temelli olan popüler kültür uzun ömürlü olmanın önündeki büyük engellerden biridir.

Popüler kültür ve popüler kültürün ürünleriyle gündelik hayatta pek çok kez karşılaşmaktadır. Özellikle Türkiye’de popüler kültürün etkileri gayet açıktır. Bu açıdan belirli bir kesim tarafından popüler kültür; gündelik yaşamın kültürü olarak da düşünülmektedir. Popüler kültür aracılığıyla yeni yaşam tarzları üretilmekte ve çeşitli ideolojiler yaygınlaştırılmaktadır. Popüler kültür ürünleri çoğu zaman aldatıcı bir niteliğe sahiptir. Bu açıdan bireyleri çoğu zaman etkisi altına alabilmektedir (Batmaz, 1981).

Tıpkı insanlara dair her şeyin değişim sürecinde olduğu gibi müzik de sürekli değişmekte ve dönüşmektedir. Müziğin insan hayatındaki yeri teknolojik gelişmelerle birlikte yıllar içinde değişmiştir. 20. yüzyılda popüler kültürün biçim ve hızındaki değişim, bireylerin dünya görüşünü, koşullanma mekanizmalarını ve zevk algılarını etkilemiştir. Değişen toplumsal yapısıyla birlikte, toplumsal sınıflar arasındaki kültürel sınırların net çizgilerle belirlenemediği yaşam biçimleri ortaya çıkmış, evrensel ölçekte tek boyutlu düşünce ve davranış oluşumları oluşmaya başladıkça, zevk ölçütleri de tekilleşmeye başlamıştır (Timuçin & Tunçdoğan, 1975).

Toplumsal yaşam dinamiktir ve her şey bir dönüşüm halindedir. Bu değişim süreci elbette müziği de etkileyecektir. Popüler kültürün zaman içerisinde insanlar tarafından öğrenilmesi, kabul edilmesi ve sonunda bir ihtiyaç halinde devamlı olarak beklenmesi insanlardaki tüketim kültürünün bir yansımasıdır. Ayrıca müzik alanında da zevkler ve beğeniler kısa süreli olarak değişmeye başlamıştır. Yeni bir şey popüler olduğunda artık o yeni olan beğenilir hale gelmiştir.

Müzikal Beğeni.

Beğenin tanımı TDK tarafından şöyle belirtilmektedir: Herhangi bir konuda güzeli çirkinden ayırma yetisi, gusto. Güzel veya çirkin yargısını verdiren duygu, zevk (TDK, 2016) Müzikal beğeni ise kişilerin birçok müzik seçeneği arasından kendisine hitap edenleri seçip, beğenip dinlemesidir. Bu beğeni sürecinde Hayat tarzı, psikoloji, sosyal hayat, kültür gibi birçok öncül vardır.

Örneğin psikolojik yönüne bakarsak, duygu durumlarında müzikal beğeni yönünde değişimlerin olması da bu anlamda söz konusudur. Dinlenen bir müzik eserinde var olan çalgının, tınısal özelliklerini duyan kişiler üzerindeki etkileri anlamında düşünüldüğünde, çoğu zaman sesinden etkilenilen bir çalgıya dokunma, hissetme, çalma, öğrenme isteği gibi ortaya çıkan süreçler insan hayatında süregelen bir olgudur. Müzik beğenisinin, çalgı beğenisine yönelik etkileşimleri de bir anlamda bu şekilde ortaya çıkmaktadır (Karakuyu, 2019).

İnsanların ruh halindeki değişim ve dönüşüm o dönemki müzikal beğenilerini de şekillendirmektedir. Çok mutlu bir kutlama zamanında daha neşeli , aşk acısı çekerken daha hüznümlü şarkıların tercih edilmesi beklenir.

İnsan yaşamının değişmeyen ve değer katan bir olgusu olarak müzik, yaşadığımız toplumda beğenilerimize yön veren bir unsur olarak karşımıza çıkar. Bu bağlamda müzik beğenisini aslında toplumun bize empoze ettiği bir değer olarak da algılayabiliriz. Toplumsal olarak ele aldığımızda müzik, bütün ölçütleriyle geniş bir yelpazedir. Bu ölçütlerle müzikal beğeni ve algımız her an ve her yerde değişkenlik gösterebilir (Karakuyu, 2019).

İçinde yaşadığımız toplumun kültürel normları aracılığı ile öğrendiğimiz müzikler vardır. Örneğin Elazığ ilinde Harput Müziği yaygın olarak bilinmektedir. Bunun yanı sıra içerisinde bulunduğumuz sosyal çevrenin de etkisi büyüktür. Bunlara ek olarak ekonomik koşullar, oturulan semt, gidilen okul gibi birçok etmen sıralanabilir. Ayrıca bireylerin kendilerinden yaşça büyük olan başka bireyleri model alması da yine müzikal beğeni de etki edebilen unsurlardan olduğu düşünülmektedir.

Müzik zevki, kişinin ana rahminden başlayıp yaşamı boyunca devam eden bir yolculuktur. Kişinin yaşam süreci, içinde bulunduğu çevre, aldığı eğitim, yaşadığı duygusallık, travmaların yaşandığı olaylar veya miras müzik zevkini şekillendirir. Çalgı seçimi ile müzik zevki arasında doğrudan bir ilişki olmamasına rağmen, kişinin zevki dışında kültürel ülkelerin kendisine dikte ettiği müzik aleti seçimi arasında da mesafeler yoktur. Bu süreçte ekonomik durum, seçilecek çalgı ile ilgili eğitim alabilme imkânı ve çalgıların saklanması rol oynayabilir. Ayrıca bireyin eğitim aldığı kurum da müzik zevkinin çalgısal anlamda temsilinde önemli bir

etkendir. Yani, çalgı eğitiminin verildiği ortamın fiziksel özellikleri ve iş eğitimi veren öğretmenin davranışları bu süreçteki diğer önemli değişkenler olarak tanımlanabilir (Karakuyu, 2019). Müzikal beğeni ve seçimi etkileyen bir çok etmen bulunmaktadır. Kişilerin içine doğduğu aile, toplumsal çevre, kültür, psikolojileri, arkadaş ortamı gibi birçok etmen sıralanabilir. Tüm bunlara ek enstrüman tercihi ve eğitiminde kişilerin bireysel süreçleri, öğretmenleri ile kurdukları iletişim, eğitim ortamı gibi birçok şey onları etkilemektedir bu da yine onların müzik ve beğeni süreçlerini etkilemektedir.

Eğlence Mekanlarının Sosyal İşlevleri.

Eğlence mekanları bireylerin keyifli vakit geçirdikleri, enerjilerini attıkları kimi zaman da dertlenip acılarını yaşadıkları yerlerdir. Her ne kadar eğlence başlığı olsa da kimi zaman hüznünü yaşamaya da gider insanlar. Bunun yanı sıra enerji atmak, sosyalleşmek, gece hayatı gibi bir çok farklılık sunar. Eğlence mekanları kişiler arası etkileşimin yoğun olduğu, grupların toplandığı mekanlardır. Ortak bir müzik zevki olan , ortak bir çevre içerisinde olan insanların ortak noktası olan yerler olduğu gibi bireysel eğlence ihtiyacını karşılama süreci de barındırır. Toplumsal hayatta düzen içerisinde yaşamak zorunda olan bireyler eğlence mekanlarında daha rahat hissederek rahatlayabilirler. Bu onların eğlence ihtiyaçlarının karşılanması işlevini barındırır.

Geçmişten günümüze farklı şekillerde gerçekleşen boş zaman faaliyetleri günümüzde, kent hayatının en fazla görülen toplumsal görünümlerinden biri olmuştur. Genellikle bir mekân etrafında gerçekleşen kentsel boş zaman faaliyetleri, kent hayatı içerisinde spor mekanları, alışveriş mekanları, eğlence mekanları gibi mekanlar etrafında yaşanmaktadır. Eğlence mekanları, geçmişten günümüze farklı formlarda da olsa varlık göstermeye devam etmektedir. Bu formların son dönemde en görünür olanlarından birisi de kafelerdir. Günümüzde özellikle kent hayatı içerisinde oldukça yaygınlaşan kafeler önemli bir boş zaman mekanıdır. Farklı konseptleri, fiziksel yapıları, müşteri kitleleri ile kafeler hayat- yapı ekseninde önemli bir çalışma alanıdır. Son dönemlerde bu tarz eğlence mekanları bir boş zaman faaliyetinin ötesinde gösterişçi bir tüketimin nesnesi haline de gelebilmektedir (Çağlak & Satır, 2020).

Bu gösterişçi tüketim ağı altında günümüz toplumunda sosyal medya aracılığı ile de desteklenmektedir. Bir mekanın müşteri kitlesi , orada yer bulmaktaki zorluk, menü fiyatları gibi birçok etmen sosyal medya aracılığı ile pazarlanmaktadır. Sanatçıların konserleri, hayran kitlesinin mekan tercihini oldukça etkilemektedir. Hitap ettiği kitleye göre bar, restoran, cafe, otel gibi bir çok farklı eğlence mekanı belirlenir. Örneğin üniversite öğrencilerine hitap eden bir sanatçı öğrencilerden oluşan kitlesini pahalı menülü bir restorantta toplayamaz, kitlesine

uygun bir mekan seçmek zorundadır. Bu durum bizlere eğlence mekanlarının aslında toplumsal hayatın içinde olduğunu ve kitlelere göre bir çok çeşidinin olduğunu göstermektedir.

Kentleşme sonrası toplumsal hayatta ki boş zaman kavramının doluluğu açısından eğlence sistemi oldukça önemli bir yer almaktadır. Artık insanlar evlerinde vakit geçirmekte zamanının çoğunu işte geçirmektedir ve sistem içerisinde boş zaman kavramının nasıl değerlendirecekleri oldukça önemli bir hale gelmiştir. Hatta öyle ki kişilerin yaşamdan aldığı keyif ve doyuma kadar etkilidir.

Günümüzde yeni medya teknolojileri, popüler kültür, tüketim kültürü gibi değişkenler, boş zamanların değerlendirilme formlarında bir değişime neden olmuştur. Bu değişim birçok alanda görülebilmektedir. Özellikle boş zaman aktiviteleri ve mekân arasındaki ilişki de bu dönüşüm/değişimden nasibini almıştır. Boş zaman aktiviteleri, genel olarak bir mekân etrafında gerçekleşmektedir. Son dönemde bir eğlence mekânı olarak kafeler, önemli bir mekân haline gelmiştir. Bu mekânlar, toplumsal hayattan hem etkilenen hem de toplumsal hayatı etkileyen konumdadırlar (Çağlak & Satır, 2020)

Müzik ile Mekan Arası Etkileşim.

Müzik ve mekan arasında kaçınılmaz bir etkileşim vardır. Mekanı oluşturan mimari yapı, mekanın semti, konsepti, hitap ettiği kitle mekanı dinamik tutan olgulardandır. Tüm bunlar mekanın müzik ile iletişimini de belirleyen unsurlardır. Mekanın özelliklerine göre çalınan müzik türünün çeşitlendiğini görebilmekteyiz. Elbette müzik değişkendir ve evrenseldir ancak genel itibarıyla mekanla etkileşim içerisindedir (Demir, 2006).

Müzik her yerdedir; şehirde, kahvelerde, gece kulüplerinde, hamamlarda, genelevlerde, dükkanlarda, otobüslerde, taksilerde ve dolmuşlarda... Neredeyse mekanın atmosferini oluşturan, günlük hayatın ritmine renk katan bir parçasıdır (Stokes & Eryılmaz, 1998). Müzik mekanın ayrılmaz bir parçasıdır. Gündelik hayatın içerisinde olan tüm mekanlarda müziğin bir ihtiyaç olduğunu görmekteyiz. Müzik insanların ortak noktasıdır ve mekanları tamamlar.

Dinlenirken, alışveriş yaparken, seyahat ederken ve daha birçok zaman müzik dinlemeye ihtiyaç duyarlar. Sosyal programların bile müzisyenlerden oluşan orkestralarla sunulduğu günümüzde, eğlence amaçlı yapılan müzisyenlik mesleğinin hayatımızdaki rolü merak konusudur. Düğün, nişan, kına gibi geleneksel ve kültürel etkinliklerde sıkça karşılaşılan eğlence sektörü müzisyenlerine, toplumun eğlence ihtiyaçlarını karşılamak için tercih ettiği bar, restoran, kafe gibi mekanlarda da rastlamak mümkündür (İmİK & Kaya, 2016).

İnsanların kutlama, sohbet ve iş görüşmeleri için tercih ettikleri restoran ve kafelere gitmeleri sonucunda ilgili mekanlarda ortama uygun şekilde çalınan müziğin onlar üzerinde

olumlu etki bıraktığı görülmüştür. Yanlış müzik seçimi, yani restorani tercih edenlerin beklentilerinden uzak müzik türü, ses seviyesinin ayarlanmamış olması veya düşük kaliteli elektronik cihazlarla sunulan müziklerin o mekana fayda yerine zarar verdiği anlaşılmıştır. Söz konusu mekanın yemekleri, dekorasyonu ve servisi ne kadar iyi olursa olsun, müziğin tüketicilere yeteri kadar hitap etmemesinin söz konusu mekanın diğer hizmetlerinin olumlu algılanmamasına ve müşterilerin mekanda kendilerini rahatsız hissetmelerine neden olduğu görülmüştür (Bilsen, 2020).

Mekanların tarzlarını tamamlayan en önemli unsurlardan birinin de müzik olduğu düşünülmektedir. Ambiyans, ortam ve kitlenin beklentisi ile uyumlu olduğunda mekanın kalitesi artar iken uyumsuz seyrettiğinde insanlar için bu uyumsuzluk rahatsız edici olabilmektedir. Örneğin kahve satan bir işletmeye gidildiğinde yüksek ses ile çalan rock müziğe rastlanırsa orada insanların oturup sohbet edebilecekleri bir ortam olmadığından tercih edilmez. Sosyal yaşamın içerisinde mekanların da ihtiyaçları vardır ve bu doğrultuda müzik seçimleri yapmaları gerekmektedir.

Mimarlık ve müzik arasındaki ilişki çeşitli perspektiflerden kurulabilir. Müzik ve mimarlık, yaratıcı alanlar olmasının yanı sıra kompozisyon açısından da bazı ortak noktalara sahiptir. Ayrıca müziğin mimarlığı, mimarlığın da müziği etkilediğine dair düşüncelere literatürde sıklıkla rastlanmaktadır. Mevcut literatür taraması ve analizleri sonucunda müziğin mimarlığın oluşumunu en başından itibaren şekillendirebildiği görülmüştür. Bir müzik bestesinin mimari açıdan grafik düzeyde geometrikleştirilerek bir yapıya aktarılmasının mümkün olduğu görülmüştür. Uygulanan yapılarla müziğin bir yapı olarak mimarlıkta kullanılabilirliği test edilmiştir. Mimari tasarım bir müzik bestesi aracılığıyla üretilebileceği gibi, sadece cephe düzeni, plan şemaları ve mekânsal düzeniyle bir müzik tekniğine de atıfta bulunabilir. Bir kompozisyonun organizasyonundaki ana tema, yapıdaki elemanların organizasyonu ile temsil edilebilir ve müziğin mekân üretiminde bir tema olarak kullanılabileceği görülmüştür. Dolayısıyla müziğin mimarlıkla hem temel tasarım ilkelerindeki ortak kavramlar hem de doğrudan tasarım sürecinde kullanımı yoluyla çeşitli düzeylerde ilişkisi vardır (Bulu, 2018).

Harput Müzik Kültürü

1071 yılında Malazgirt Muharebesi'nden sonra hız kesmeden Anadolu'ya giriş yapan Türkler, 1085 yılında Çubuk Bey ve arkadaşları gibi Selçuklu Komutanlarından olan Müslüman Çubuk Bey'in Harput'a yönelik akınları ile Harput Kalesi'ni ve civarını fethederek bölgede devletlerini kurmuşlardır. 1085 senesinde Artuklu'nun Harput'u ilhak etmesinin ardından 1118 senesinde bölgeye hakim olan Harputlu Kumandanı Belek (Balak) Gazi 24 sene boyunca

hükümdarlık yapmıştır. Belek Gazi'nin Harput'ta hükümdarlık yapması sonrasında Artuklular dönemi çok önemli bir değişim yaşanmış, Artuklu Kumandanı Belek (Balak) Gazi, 1118 senesinde Harput'a hâkim olmasının ardından bölge hâkimi olmuş, Belek Gazi'nin kale ve çevresindeki yerleşim yerlerini kontrolü altına almasının neticesinde Harput, köklü ve doğal bir kültüre sahip olmuş Türk şehirlerinden biri olmuştur (Taşbilek, 2012, s.8).

Türklerin hakimiyeti altına giren Harput, Türk vatandaşlarının mevcut yaşam biçimlerine ek olarak, Orta Asya ve göç yollarından edindiği Değerler, gelenekler ve İslami inanç ve değerlerle yoğrulan uygarlık ortamının bir sonucu olarak yeni bir yaşam anlayışına sahip olmuştur. Oğuz Boyu'ndan gelen Türk topluluğu Harput'ta hakim oldu ve Türklerin bir bütün olarak duyguları, hasretleri, inançları, sevgilileri, sevinçleri, acıları, gelenek ve görenekleri, yaşam tarzları ve daha birçok faaliyetle özdeşleşecek olan yeni bir kültür anlayışı ortaya çıktı. İslam dinine girmeden önce Harput Musikisi olarak kabul edilen anonim Türk Halk Musikisi, daha sonra İslam kabulünden sonra anonim Türk Halk Musikisi olan tasavvuf musikisi, daha sonra şehir musikisi veya saray musiki ile birleşerek ortaya çıkan bir musiki türüdür (Bay, 2022, s.40).

Klasik şiirin de geliştiği ve olgunlaştığı Harput 19. yüzyılda üretilen Divan Şiiri ürünlerde Harput'un kültürel ve edebi yapısını yansıtan önemli unsurlardan biridir. Birçok şair Harput'ta yetişmiş ve ülke çapında tanınan önemli şahsiyetler olmuştur. İdarî ve kültür merkezi olan Harput'ta yetişen şairler, zengin bilgi birikimleri ve Harput medeniyetinden beslenmişlerdir. Sadece divan şiiri ve şairlerinden etkilenmeyen bazı şairler, halk düzeyinde kültür belgesi olan Harput türkülerinden etkilenmişlerdir. Şiirlerin güftesin oluşturan cinaslı ve kesik maniler arasında baş reisazm ve hükümet başkanı için yazılan şiirler bulunmaktadır. Bu şiirin sayısız varyasyonu, kelime gruplarına göre ve dörtlükler halinde yazılmıştır. Harput'ta yaşandı olan birçok olayın ardından yakılan türkülerin neredeyse hepsi yaşanmış bir hayat hikayesinden esinlenmiştir (Çimtay, 2013, s.3).

Anadolu, geniş coğrafyasıyla, her alanı, her şehri ve hatta bazı ilçeleri ile kendine özgü bir müzik icrasına sahiptir. Bu, Türk halkının olaylar karşısında duygusal olarak farklı olması ve duygularını farklı şekillerde algılayıp ifade etmesinden kaynaklanmaktadır. Bu bakımdan Türk müziğinin önemli yapı yapılarından biri olan "Türk Halk Musikisi" oldukça çeşitli ve renklidir. Ancak, geçmişte saraylarda veya sarayların bulunduğu şehir merkezlerinde yapılan düzenlemelerle üretilen, egemen bir makam sistemine dayanan ve şehir müziği olduğu için şehir müziği olarak adlandırılabilen bir başka Türk müziği türü olan "Türk Sanat Musikisi" de vardır; bu iki yapı birlikte Türk müziğinin çatısını oluşturur. Harput müziği ise bu iki büyük yapıyı görmektedir. 1085 yılında Türklerin eline geçen Harput, cami, medrese, hastane, çeşme,

türbe ve saray gibi kurumlar inşa ederek hızla kentleşmeye başlamış ve önemli bir kültür haline gelmiştir. Bu kurumlarda çok sayıda mistik, âlim ve sanatçı yetişmiştir. Bu sanatçılar Harput kültürü ve Türk İslam kültüründen oluşan eserler üretmiş, şairler şiirler yazmış, bilinmeyen besteciler Harput'taki saray ve köşklere müzik bestelemiştir. Böylece Türk halkı, Orta Asya'dan getirdiği kültür ve folklor değerlerini göz kamaştırmış ve bunları hem sanatın hem de medeniyetin en seçkin örnekleri olan Harput kültürüyle birleştirmiş ve burada sergilemiştir. Harput müziği, hem yapısı hem icrası hem de bu icra sırasındaki kuralları açısından Türk müziğinde özel ve önemli bir yere sahiptir. Kış aylarında aileler; şair birinin yaralınsını iyileştirir veya düğünlerde, bahçelerde, kayalarda ve havuz başlarında isteklerini iletir, mekanları sık sık ziyaret eder. Bazı sade halk türküleri ve icra edilen şarkılarda sazın çaldığı giriş ve ara müzik, lirik bölümün nakaratıdır, çoğunda ise giriş ve ara müzik farklı olacaktır(Köroğlu & Pelikoğlu, 2021, s. 2).

Osmanlı devleti zamanında Harput en başarılı dönemini yaşamış ve Doğu Anadolu'nun önemli ticaret merkezi olmuştur. Bununla birlikte maden işletmeciliği oldukça gelişmiştir. Harput medreselerinde çok sayıda âlîm ve sanatçı yetişmiştir. Yöre insanı divan edebiyatı konularına hakim olmuş, Fuzuli ve Nedim gibi şairlerin şiirlerini bestelemiştir. Medrese kültürü ile kır kültürü birbirini derinden etkilemiş, aydın halk tezatı önemli ölçüde ortadan kalkmıştır. Bu dönemde kent kültürü ile halk kültürünün kaynaşması sonucu da bir müzik kültürü ortaya çıkmıştır(Aksoy & Bülent, 2019)

Harput Musîkisi yapıtlarının genelinde yavaş ritimli ve sanatlı eserler bulunmaktadır. Hem güftede hem de nağmede Harput musikisi ürünleri, yörenin genel karakterini; kendi örf, adet, gelenek, görenek, yaşam anlayışlarını, belli yönlerini ve yörenin her türlü natürelliğini yansıtmaktadır. Harput musikisi, Harput muhitinin musikisidir ve müzik kültürünün canla başla ayakta kalmış eser annelerinden biridir. Yörenin tarihini özümseyerek yapılan gazeller, mayalar, divanlar, uzun havalar, türküler, ritmik hoyratlar, ilahiler, kasideler, müstezatlar ve Çayda Çıra gibi oyun havalarına Harput musikisi yapıtlardan türlerinin bazılarıdır. Nesimi'den Fuzûlî'ye, Nedim'den Rıfat Dede'ye, Rasîh'den Harputlu Hacı Hayrî Bey'e kadar birçok divân şairinin beyitlerine amade olan Harput Gazelleri, yöreye ayrı bir nitelik kazanmıştır. (Taşbilek, 2012, s.9).

Halk müziği öğelerine de yoğun bir şekilde yer verilen Harput Musikisinde, türküler tarihsel süreç içerisinde halk süzgecinden geçerek kulaktan kulağa yayılmıştır. Savaş Ekici Harput Musikisinin anonimlik ve kulaktan kulağa aktarılma özelliğine ilişkin şunları söylemiştir:

Harput ve çevresindeki insanların yaşadıkları çeşitli olaylar karşısındaki duygularını şiirlere dökerek seslendirmesi sonucu yakılan ve dilden dile dolaşarak anonim halk müziği ürünleri arasına girmiş türkülerle de rastlamak mümkündür. Bu türkülerin bazılarının bestekârı bilinmekle birlikte büyük bir çoğunluğunun kim tarafından, ne zaman yakıldığı bilinmemektedir. Harput türküleri, meçhul kişiler tarafından yakıldıktan bir süre sonra gerek söz, gerekse melodi eklenip çıkarılması ile topluma mal olmuşlardır (Ekici, 2009 s. 33).

Hoyrat ve türküler, genellikle halk tarafından söylenir; Harput Musikisi ezgileri ve sözleri yerel halka ait mani ve güftelerle birleştirilir; bu nedenle olayların bilinmesi ve çoğu arabuluculardır ; ve davul, klarnet veya kaval gibi diğer enstrümantasyon olayın bir kısmıdır, bu da Harput Müziği ve Türk Halk Müziği'ne ortak noktalar verir. Harput Müziği'nin bir kısmı ilahi ile ünlenir ve şair onun ismini alır; bu nedenle şiirsel ezgiler tasavvufi kökenlidir; bu nedenle divan edebiyatı tarzındaki eserler de bu türü içerir. Dini ezgiler halk tarafından sevilir ve onaylanır. Bunu yapmanın nedeni, bazı halk ozanları, bu türün mensuplarına, öz toplamak ve onların adına yazmaktır. Tasavvuf ezgileri dini toplantılarda icra edilir. Bunu gösteriyor. Aynı zamanda, ezgilerin çoğunun ne olduğunu ve koleksiyonu nasıl oluşturulduğunu açıklayın. Şair eserin adını alır; bu nedenle eserin güftesi ya da bir diğer türle ilgili de olabilir (Taşbilek, 2012, s.11).

Karakteristik bir müzik kültürüne sahip olan Elazığ (Harput) yöresi, enstrümanları ve zengin armonisiyle Anadolu'nun diğer yörelerinden farklılık göstermesinin yanı sıra zengin kültürel birikimi olan bir yerdir. Türk Sanat Müziği belli kurallar ve kalıplar doğrultusunda icra edilirken, Türk Halk Müziği daha serbest bir tavırda icra edilmektedir. Harput Musikisinde, Türk Sanat Musikisi ve Türk Halk Müziği izleri mevcuttur. Türk Müziği içerisinde önemli bir yer tutan Harput keman, klarnet, kanun, ud, gibi klasik müzik enstrümanlar kullanılarak icra edilmiştir. Türk Sanat Müziği ile ortak estetik unsurlar sergilemesinin yanı sıra, güfte yapısında divan edebiyatına ait nazım şekillerinin kullanılması ve repertuvarında besteli eserler bulundurması, Harput Musikisinin Türk müzik kültüründe kendi başına otonom bir pozisyona sahip olduğu anlamına gelmektedir. Ancak, diğer şehir musikisi türlerinden farklı olan Harput Musikisi, Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği arasında yayılma yaparak otonom bir müzikal ekosistem oluşturmuştur. Çoğunlukla anonim halk repertuvarından oluşan besteli ve anonim yapıtları, repertuvarının icra özellikleri, vokal ve enstrümantal icra tarzları ve repertuvardan yerel enstrümantasyon karakterleri nedeniyle disiplinlerarası araştırma yapılmasına imkân verecek bir müzikal terminus olarak tanımlanabilir(Bay, 2022).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Bu çalışmada, Elazığ'daki eğlence mekânlarındaki müzikal tercihleri belirlemek adına nitel araştırma yöntemi kapsamında olgu bilim (fenomenoloji) desen kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemleri, olguları doğal ortamlarında inceleyerek katılımcıların deneyimlerini ve algılarını ayrıntılı bir şekilde anlamayı amaçlar (Yıldırım & Şimşek, 2013; Karasar, 2012). Bu bağlamda, Elazığ'daki eğlence mekânlarının müzikal tercihleri ve bu tercihlerin oluşmasında etkili olan faktörleri belirlemek açısından fırsatlar sunmaktadır. Olgu bilim desen kullanarak, katılımcıların müzikal tercih ve bu tercihler üzerindeki etkili olan faktörlere ilişkin ayrıntılı bilgiler toplanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Elazığ'daki eğlence mekânlarının müzikal beğenilerinin belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış üç farklı görüşme formu hazırlanmıştır. Formlarda örneklem olan müşteri, eğlence mekân sahipleri ve müzisyenlere yönelik üç farklı formdur. Sorular oluşturulurken literatür incelenmiştir. Formlar, Türk Müziği Çalışmaları alanında uzman yedi kişi tarafından incelenmiştir. Uzmanlardan alınan dönütler doğrultusunda görüşme formuna son şekilleri verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun kullanılması, eğlence mekânlarındaki müzikal beğenilere etki eden faktörlerin derinlemesine incelenmesine ve kapsamlı bir şekilde belirlenmesine olanak tanıdığı için tercih edilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Çalışmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla toplanmıştır. Elazığ'daki eğlence mekanlarındaki müzikal beğenilerin incelenmesi için müşteriler, eğlence mekan sahipleri ve müzisyenlerin düşüncelerini belirlemek için yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarındaki sorulara ek olarak müşteri, işletmeci ve müzisyenlere "... hakkında bana daha fazla bilgi verebilir misiniz?" ve "...durumunu bana bir örnekle açıklayabilir misiniz?" gibi takip soruları sorulmuştur. Araştırmaya katılımcılar gönüllük esaslı olarak katılmışlardır. Görüşmelere başlanmadan önce, çalışma hakkında bilgiler verilmiş, verilerin sadece akademik çalışma kapsamında kullanılacağı ve kimliklerin gizli kalacağı açıklanmıştır. Kendilerini rahat hissetmeleri için, eğlence mekanlarına gidilmiş ve oralarda görüşmeler yapılmıştır.

Veri Analizi

Çalışmada, Elazığ'daki eğlence mekanlarındaki müzikal beğenilerin belirlenmesi ilişkin sorulara verdikleri yanıtları betimlemek için tematik içerik analizi kullanılmıştır. Tematik içerik analizi, temaları belirlemek, analiz etmek, düzenlemek, tanımlamak ve raporlamak için kullanılan bir içerik analizi türüdür (Büyüköztürk, 2018; Yıldırım & Şimşek, 2013). Veri analizi için tümevarımcı bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu yaklaşım, kodlama ve tema ya da kategori tanımlamayı içeren, metinsel veri içeriğinin öznel yorumlanması için sistematik bir sınıflandırma süreci olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Araştırmacılar çalışmadaki temaları, literatürde daha önce belirlenmiş temalar üzerine inşa etmeden, kendi tartışmaları yoluyla belirlemişlerdir. Müşteriler, eğlence mekân sahipleri ve müzisyenler ile yapılan yüz yüze görüşmeler yaklaşık 40-45 dakika sürmüştür. Görüşmenin sonunda katılımcılardan kaydedilen cevaplarını tekrar dinlemeleri ve teyit etmeleri istenmiştir. Bulgular bölümünde katılımcıların yanıtlarından alıntılar yer almaktadır. Elde edilen veriler bir araştırmacı bir bağımsız nitel yöntem uzmanı, görüşmelerden elde edilen verilerin %40'ının analizini bağımsız olarak kodlamıştır. Araştırmacı ve nitel yöntem uzmanı görüşleri bağımsız kodlamalarının %85'i uyuştuğu için kalan verileri sadece araştırmacı tarafından incelemiştir. Yapılan kontroller sonucunda anlaşmazlık yaşanan kodlar tartışılmış, üzerinde uzlaşılan kodlar ve temalar araştırmada kullanılmıştır. Bulguların güvenilirliğini artırmaya yönelik her örneklemden elde edilen veriler karşılaştırılarak tartışılmıştır. Görüşmelerden elde edilen bulgular katılımcıların bir kısmına okunarak yapılan yorumların doğruluğu ve anlaşılabilirliği hakkında geri bildirim alınmıştır. Bu geri bildirimler, yorumların katılımcıların gerçek görüşlerini yansıtıp yansıtmadığını değerlendirmek için kullanılmıştır. Katılımcılarla yapılan görüşmelerde yeni kodların ortaya çıkmadığı ve mevcut kodların sabitlendiği gözlemlenmiştir. Bu da benzer tema ve örüntülerin tekrar tekrar ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu bulgu, yeni bilgi edinme oranının azaldığını ve belirli temaların yeterince temsil edildiğini göstermektedir. Dolayısıyla veri doygunluğuna ulaşıldığı sonucuna varılmıştır.

Katılımcılar.

Çalışmanın katılımcıları, Elazığ'daki eğlence mekânlarına katılan 28 müşteri, 15 işletmeci ve 12 müzisyen oluşturmaktadır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak seçilmiştir. Amaçlı örneklemenin temel amacı, araştırmacıların yeniden araştırma sorularını yanıtlamalarına en iyi şekilde olanak tanıyan belirli evren özelliklerine odaklanmaktır (Yıldırım & Şimşek, 2013; Karasar, 2012). Amaçlı örnekleme, sınırlı kaynakların en etkili şekilde kullanılması için bilgi açısından zengin vakaların belirlenmesi ve seçilmesi amacıyla nitel yeniden araştırmada yaygın olarak kullanılan bir tekniktir (Yıldırım & Şimşek, 2013; Karasar,

2012). Bu örnekleme yöntemi, ilgilenilen konu hakkında bilgili ve deneyimli bireylerin veya grupların belirlenmesini ve seçilmesini içerir (Yıldırım & Şimşek, 2013; Karasar, 2012). Bu bağlamda belirlenen katılımcılar çalışmaya gönüllü olarak katılmış ve her katılımcıdan bir onay formu alınmıştır. Çalışmada katılımcıların gerçek isimleri yerine tanımlayıcılar (K1, K2, K3,...; EMK1, EMK2, EMK3,...; MK1, MK2, MK3...) kullanılmıştır.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Bilgileri

Müşteri Cinsiyet	Kadın	18
	Erkek	10
Müşteri Meslek	Öğrenci	16
	İş İnsanı	7
	Devlet Memuru (Akademisyen, öğretmen, diğer görevlerde olanlar)	5
Müşterilerin Eğlence Mekanlarına Haftalık Geliş Sıklığı	Haftada 1	14
	Haftada 1-4	8
	Haftada 4-7	6
Toplam		28
İşletmeci Cinsiyet	Erkek	14
	Kadın	1
Mesleki Tecrübe	1-5 Yıl	5
	5-10 Yıl	5
	10- 15 Yıl	3
	15- 20 Yıl	2
Toplam		15
Müzisyen Cinsiyet	Erkek	10
	Kadın	2
Sahne Tecrübesi	1-5 Yıl	5
	5 Yıl – 10 Yıl	4
	10 – 15 Yıl	1
	15-20 Yıl ve üzeri	2
Haftalık Sahne Sayıları	Haftada 1 kere	2
	Haftada 2- 4	8
	Haftada 4 - 7	3
Toplam		12

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular ve Yorumlar

Bu araştırma kapsamında araştırmaya katılan kişilere “Elazığ’daki eğlence mekânlarının müzik tercihleri şehrin kültürel kimliğiyle ne derece örtüşmektedir?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevapların içerik analizleri sonucunda oluşan tema, kategori ve kodlar aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 2

Eğlence Mekânı Müzik Tercihleri ile Kültürel Kimlik Uyumu

Tema	Kategori	Kodlar	F
Kültürel Uyumluluk	Yerel müziğin temsil edilmesi	Halk müziği tercihleri	25
		Kürsübaşı geleneği	24
		Harput müziği	23
	Yerel müzik eksikliği	Batı müziği ağırlığı	20
		Yöresel müziklere ilgi azlığı	20
	Kültürel yozlaşma	Popüler kültür etkisi	20
		Kimlik kaybı endişesi	19
Sosyokültürel Faktörler	Demografik etkiler	Genç nüfus eğilimleri	28
		Üniversite öğrencilerinin etkisi	25
	Mekân sahiplerinin vizyonu	Müzik kültürel kimliğin bir yansıması	15
		Şehir kimliğinin zayıflaması	14
	Kültürel aidiyet duygusu	Yöresel müziklerin birliktelik yaratması	12
		Kültürel bağların güçlenmesi	12
Ekonomik Faktörler	Ticari kaygılar	Müşteri kitlesine göre müzik tercihi	26
		Popüler müziklerin daha fazla ilgi görmesi	26
	Müzik ve mekânın konsepti	Kafe ve restoran ayrımı	20
		Farklı konseptlere uygun müzik türleri	20

Araştırmaya katılan bireylerden elde edilen yanıtlar doğrultusunda, Elazığ’daki eğlence mekânlarının müzik tercihleri ile şehrin kültürel kimliği arasındaki ilişki incelenmiş ve bu bağlamda üç ana tema belirlenmiştir: kültürel uyumluluk, sosyokültürel faktörler ve ekonomik faktörler.

Katılımcılardan K5'in ifadesine göre:

"Elazığ'ın kültürel kimliği Harput müziğiyle şekillenmiştir. Ancak eğlence mekânlarında bu müziği duymak çok nadirdir. Popüler şarkılara ciddi bir yönelim var ve ticari kaygılar nedeniyle bu tür şarkılar tercih edilmektedir."

K9, mekânlardaki müzik tercihlerine dair şunları dile getirmiştir: *"Mekânlarda kültürel özellikleri yansıtan müziklerin olması beni mutlu eder. Ancak genellikle gençlerin yoğun olduğu bu mekânlarda, onların taleplerine yönelik müziklerin çalınması tercih edilmektedir."*

K16 ise üniversite öğrencisi olarak müzik tercihlerini şu şekilde ifade etmiştir: *"Üniversitede okuyorum. Buraya gelme nedenim Elazığ'ın yöresel şarkılarını dinlemek değil, daha çok popüler olan şarkıları dinlemektir."*

K38, yöresel müziklerin mekân tercihinine etkisine ilişkin şu görüşü paylaşmıştır: *"Arkadaşlarımla birlikte bu mekânlara geliyoruz. Açıkçası yöresel müzikleri tercih etmiyoruz. Eğer yöresel şarkılar çalınsa, bu durum mekâna gelmeme nedenimiz olabilir."*

Elazığ'daki eğlence mekânlarının müzikal tercihleri ile şehrin kültürel kimliği arasındaki ilişki, hem bireysel hem de toplumsal eğilimler bağlamında dikkat çekici bulgular ortaya koymaktadır. Katılımcıların görüşlerinden, eğlence mekânlarında popüler müziklerin tercih edilmesinin ticari kaygılar, genç nüfusun talepleri ve sosyokültürel değişimler gibi çeşitli faktörlere dayandığı anlaşılmaktadır.

Bir yandan, Harput müziği gibi yöresel müziklerin şehrin kültürel kimliğini temsil ettiği vurgulanırken, diğer yandan bu tür müziklerin eğlence mekânlarında nadiren tercih edilmesi, kültürel uyumluluk bağlamında bir kopukluk olduğunu göstermektedir. Bu durum, yerel kimliğin korunması ile ticari beklentilerin karşılanması arasındaki dengenin sağlanamamasıyla açıklanabilir.

Katılımcılar arasında özellikle gençlerin, popüler müziklere daha fazla yöneldiği görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin ve genç müşteri kitlesinin popüler müzikleri tercih etmesi, mekân işletmecilerini bu yönde kararlar almaya itmektedir. Bununla birlikte, bazı katılımcıların yöresel müziklerin çalınmasının eğlence mekânlarına gelmelerine engel teşkil edebileceğini belirtmesi, mekânların müşteri profilini genişletme kaygısını da açıkça ortaya koymaktadır.

Genel olarak, Elazığ'daki eğlence mekânlarında müzik tercihleri, ticari kaygılar ve genç nüfusun talepleri doğrultusunda şekillenmekte olup, bu durum şehrin kültürel kimliğinin görünürlüğünü ve sürdürülebilirliğini sınırlandırmaktadır. Bu sonuçlar, yerel müziğin eğlence

sektöründe daha fazla yer bulabilmesi için farklı stratejilerin geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Örneğin, popüler müzikler ile yöresel müziklerin harmanlandığı özel etkinlikler düzenlenebilir veya mekânlarda belirli günlerde kültürel temalı programlar uygulanabilir.

Bu araştırma kapsamında araştırmaya katılan kişilere “Eğlence Mekânlarındaki Müzik Türünün Müşterilerin Demografik Yapısına Etkisi Nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevapların içerik analizleri sonucunda oluşan tema, kategori ve kodlar aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 3

Eğlence Mekânlarındaki Müzik Türünün Müşterilerin Demografik Yapısına Etkisi

Tema	Kategori	Kodlar	F
Demografik Yapı Üzerinde Etki	Yaş Faktörü	Genç müşteri kitlesi, orta yaş, yaşlı grup	25
	Cinsiyet Faktörü	Erkek ağırlıklı, kadın dostu mekân	20
	Etnik Köken Faktörü	Yerel kültür, farklı kültürden müşteriler	20
	Eğitim ve Sosyoekonomik Düzey	Akademisyenler, öğrenciler, iş insanları	15

Araştırmaya katılan bireylerden elde edilen yanıtlar doğrultusunda, Elazığ'daki eğlence mekânlarının tercih edilen müzik türlerinin müşterilerin demografik yapısı üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bu bağlamda, demografik yapı üzerindeki etkiler teması altında dört ana kategori belirlenmiştir: yaş, cinsiyet, etnik köken, eğitim ve sosyoekonomik düzey.

Katılımcılardan K19, özellikle pop veya elektronik müzik çalan eğlence mekânlarını tercih ettiğini belirterek şu ifadeyi kullanmıştır:

“Ben ve öğrenci arkadaş gruplarım, özellikle pop veya elektronik müzik çalan yerleri tercih ediyoruz. Bu eğlence mekânlarının tarzı, bizim gibi üniversite öğrencilerini çekiyor. Orta yaş grubu ve üstü kesim ise bu tür eğlence mekânlarını tercih etmiyor. Temel nedeninin müzik türleri olduğunu düşünüyorum.”

Bu ifadeler, üniversite öğrencilerinin, gençlik kültürüne hitap eden müzik türlerini tercih ettiğini göstermektedir. Orta yaş ve üstü grupların farklı türde eğlence mekânlarını tercih etmeleri, müzik türleriyle demografik yapının ilişkisini ortaya koymaktadır.

Bir diğer katılımcı olan K13 ise eğlence mekânlarının cinsiyet temelli müşteri profiline etkisine dikkat çekmiştir:

“Bazı mekânlarda çalınan müziklerin arabesk olması, erkek ağırlıklı bir müşteri profili oluşmasına neden oluyor. Kadınlar daha sakin müzikleri tercih ettikleri için bu tür mekânları tercih etmiyorlar.”

Bu görüş, çalınan müzik türlerinin müşteri profili üzerindeki etkisinin yalnızca yaş ve demografik yapı ile sınırlı olmadığını, aynı zamanda cinsiyet boyutunda da farklılıklar yarattığını göstermektedir.

Son olarak, K6 Elazığ’ın yerel müziklerinin tercih edildiği mekânlara dair gözlemlerini şu şekilde aktarmıştır:

“Elazığ’ın yöresel müziklerinin tercih edildiği mekânlara daha çok Elazıglı olanlar geliyorlar. Özellikle il dışında yaşayıp tatillerde Elazığ’a gelenler, bu mekânlara çok ilgi gösteriyorlar.”

Bu ifadeler, Elazığ’ın kültürel kimliğini yansıtan eğlence mekânlarının, yerel ve göçmen Elazıglılar için bir çekim noktası olduğunu göstermektedir. Katılımcı görüşleri, eğlence mekânlarındaki müzik türlerinin, müşterilerin yaş, cinsiyet ve kültürel kimlik gibi demografik özellikleriyle doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Eğlence mekânlarının müzik seçimlerinin, müşteri profili üzerindeki etkilerini daha iyi anlamak, yerel kültür ve eğlence sektörüne katkı sağlayabilir.

Bu araştırma kapsamında araştırmaya katılan kişilere “Eğlence Mekânlarında Çalınan Müziğin Ruh Haline Etkisi:?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevapların içerik analizleri sonucunda oluşan tema, kategori ve kodlar aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 4

Eğlence Mekânlarında Çalınan Müziğin Ruh Haline Etkisi

Tema	Kategori	Kodlar	F
Müzik ve Ruh Hali İlişkisi	Pozitif Etki	Enerji yükselttiği	28
		Motivasyon sağlama	25
		Stres azaltıcı	25
		Sosyalleşmeyi Etkileme	24
		Dinlenme	20
	Negatif Etki	Huzursuzluk oluşturduğu	15
		Arkadaş ortamdan uzaklaştırma	12
		Yüksek ses	10

Araştırmaya katılan bireylerden elde edilen yanıtlar doğrultusunda, eğlence mekânlarında çalınan müziklerin ruh hali üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bulgular, müziğin katılımcılar üzerinde hem pozitif hem de negatif etkiler oluşturduğunu göstermektedir.

Pozitif etkiler arasında, müziklerin katılımcıların enerjisini yükseltmesi, motivasyon sağlaması, stresi azaltması, sosyalleşmeyi kolaylaştırması ve dinlenme hissi oluşturmaya öne çıkmaktadır. Katılımcılardan biri bu durumu şu sözlerle ifade etmiştir:

K20: *“Açıkçası günün yorgunluğunu, eğlence mekânına gittiğimde çalınan hafif müzikler ile attığımı hissediyorum. Özellikle Türk sanat müziği ruhumu dinlendirip, huzurlu olmamı sağlıyor. Eğer müzik çok yüksek ve rahatsız edici olursa o mekândan hemen çıkmak istiyorum.”*

Öte yandan, katılımcılar bazı durumlarda müziğin huzursuzluk oluşturduğunu, yüksek ses nedeniyle rahatsızlık yarattığını ve arkadaş ortamında sohbeti zorlaştırdığını belirtmişlerdir. Bu bağlamda bir diğer katılımcı şu ifadeleri kullanmıştır:

K12: *“Hareketli şarkılar çalınırsa enerjim artıyor, keyfim yerine geliyor. Hele bir de arkadaşlarım ile mekâna gitmişsem daha iyi vakit geçiriyorum. Ancak bazen yüksek ses beni çok rahatsız ediyor. Özellikle arkadaşlar ile sohbet etmemi zorlaştırıyor ve rahatsız ediyor.”*

Bu bulgular, eğlence mekânlarında çalınan müziklerin müşterilerin ruh halini ve mekân deneyimini önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir. Dolayısıyla, müzik seçiminde katılımcıların pozitif ruh hali ve sosyal etkileşimlerini destekleyen türlerin tercih edilmesi, mekânların sürdürülebilir müşteri memnuniyeti sağlamasına katkıda bulunabilir. Ayrıca, ses düzeyi gibi fiziksel faktörlerin dikkatle yönetilmesi gerektiği açıktır. Bu bağlamda, eğlence mekânı işletmecilerine yönelik müzik seçimi rehberlerinin geliştirilmesi, müşteri deneyiminin iyileştirilmesine katkı sağlayabilir.

Bu araştırma kapsamında araştırmaya katılan kişilere “Eğlence Mekânlarının Tercih Edilme Nedeni?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevapların içerik analizleri sonucunda oluşan tema, kategori ve kodlar aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 5*Eğlence Mekânlarının Tercih Nedenleri*

Tema	Kategori	Kodlar	f
Mekân Özellikleri	Fiziksel Ortam	Aydınlatma, Dekorasyon, Temizlik, Alan genişliği	25
	Konum	Ulaşım kolaylığı, Merkezi konum, Otopark imkânı	24
	Ses ve Akustik	Ses sistemi kalitesi, Gürültü dengesi	24
Hizmet Kalitesi	Personel Davranışı	İlgi, Nezaket, Hızlı hizmet	20
	Fiyat	Uygun fiyat, Fiyat-performans dengesi	20
Müzik Tercihleri	Tür	Müzik türü (Türk Sanat Müziği, Pop, Halk Müziği vb.)	19
	Canlı Performans	Canlı müzik kalitesi, Müzisyenlerin seviyesi	19
Sosyalleşme İmkânı	Hedef Kitle	Benzer ilgi alanına sahip insanların bulunması	15
	Güvenlik	Güvenli ortam, Aile ortamı	15

Araştırmaya katılan bireylerden elde edilen yanıtlar doğrultusunda, eğlence mekânlarının tercih edilme nedenleri belirlenmiştir. Yapılan analizler neticesinde, mekân özellikleri, hizmet kalitesi, müzik ve sosyalleşme imkânı temaları oluşmuştur.

K15 “... Bir mekânı tercih ederken öncelikle temizliği ve geniş, ferah bir ortam olmasına dikkat ederim. İş hayatı yoğun olduğu için stres atmak amacıyla gidiyorum ve aşırı kalabalık ya da rahatsız edici bir yer olmamalı. Ayrıca fiyatlar da önemli; verdiğimiz paranın karşılığını almak istiyoruz...”.

K10 “...Eğlence mekânlarında genellikle müziğin ses kalitesine ve seçilen türe dikkat ederim. Türk sanat müziği veya halk müziği olan mekânları tercih ederim. Aynı zamanda mekânda oturup sohbet edebileceğim güvenli ve nezih bir ortam olması önemli...”

“... Benim için ulaşım çok önemli çünkü bütçem sınırlı. Genelde merkezi konumda olan yerlere gitmeyi tercih ediyorum. Ayrıca arkadaşlarımla keyifli vakit geçirebilmek için müziğin türü ve canlı performans olması da önemli. Fiyatların öğrenciye uygun olması şart...”

Bu bulgular, eğlence mekânlarının tercih edilmesinde birden fazla faktörün etkili olduğunu ve bu faktörlerin mekânın fiziksel özelliklerinden hizmet kalitesine, müzik tercihlerinden sosyal etkileşim olanaklarına kadar geniş bir yelpazeyi kapsadığını ortaya koymaktadır.

Katılımcıların tercihlerine göre, mekânların tercih edilmesinde sadece fiziksel çevre ve hizmet kalitesi değil, aynı zamanda mekânın sunduğu sosyal etkileşim imkânları ve müzik tercihlerinin de önemli bir yeri bulunmaktadır.

Özellikle müzik seçimleri, katılımcıların ruh halleri ve mekân deneyimleri üzerinde doğrudan bir etki yaratmaktadır. Katılımcıların pozitif ruh hallerini destekleyen ve sosyal etkileşimi teşvik eden müzik türlerinin seçilmesi, mekânın tercih edilme oranını artırabilir ve sürdürülebilir müşteri memnuniyetinin sağlanmasına katkı sağlayabilir.

Bu bağlamda, eğlence mekânı işletmecilerine yönelik müzik seçimi rehberlerinin geliştirilmesi müzik türlerinin katılımcı beklentileri doğrultusunda uyumlu hale getirilmesine yardımcı olabilir, böylece genel müşteri deneyimi iyileştirilebilir.

Tablo 6

Eğlence Mekânlarına Gitme Amaçları

Tema	Kategori	Kodlar	f
Sosyal Etkileşim	Arkadaşlarla vakit geçirmek	Sohbet etmek	25
	Yeni insanlarla tanışmak	Sosyal çevre genişletmek	24
Kişisel Zaman geçirme isteği	Günlük stresten uzaklaşma	Rahatlamak	23
	Eğlenmek	Keyifli zaman geçirmek	23
Müzikal İlgi	Müzik dinlemek	Sevdiği müzik türünü dinlemek	22
	Yeni müzikler keşfetmek	Farklı müzik türlerine ilgi duymak	21

Araştırmaya katılan bireylerden elde edilen yanıtlar doğrultusunda, eğlence mekânlarına gitme amaçları nedenleri belirlenmiştir. Yapılan analizler neticesinde mekânlara gitme amaçları olarak, sosyal etkileşim, kişisel zaman geçirme isteği ve müzikal ilgi şeklinde temalar oluşturulmuştur.

K1 “... Hafta boyunca çok yoğun bir şekilde çalışıyorum. Hafta sonları mekânlara gitmek beni çok rahatlatıyor ve stresimi azaltıyor. Bunlarla birlikte mekânda yeni insanlar ile tanışmak, birlikte zaman geçirmekte keyif aldığım durumlar arasında...”

K5 ise “... Arkadaşlarım ile yaptığım ve en zevk aldığım etkinlik olarak değerlendirebilirim. Arkadaşlarım ile mekânlara gidip, şarkı dinlemek, onlar ile eğlenmek, beni çok rahatlatıyor. Özellikle sınav haftalarından sonra stres atmak için mutlaka gerçekleştirdiğimiz bir aktivitedir...” belirtmiştir.

K16 ise “... ben orta yaş hatta üstü birisiyim. Benim mekân seçmemde ki en büyük etken kültürel bir gözlemdir. Bunun en temel nedeni mesleğim olabilir. Mesleğimle ilişkili olarak mekânların müzikal tercihlerini takip etmek, oraya gelen insanları gözlemlemeyi seviyorum. Tabi bununla birlikte günlük hayatın stresinden uzaklaşarak rahatlıyorum da...” şeklinde belirtmiştir.

Araştırma bulguları, eğlence mekânlarının yalnızca eğlence amaçlı değil, aynı zamanda sosyal bağlar kurma, kişisel rahatlama ve kültürel gözlem yapma gibi çeşitli psiko-sosyal ihtiyaçları karşılayan alanlar olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcılar, eğlence mekânlarına gitme amacını hem bireysel hem de toplumsal bağlamda çok yönlü olarak açıklamışlardır. Sosyal etkileşim, kişisel rahatlama ve müzikal ilgi gibi temalar, katılımcıların mekânlara yönelik beklentilerini ve bu mekânların sağladığı deneyimleri net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Elde edilen bulgular, eğlence sektörüne yönelik işletmelerin müşteri profillerini daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir. Özellikle mekânlar, hedef kitlenin sosyal, psikolojik ve kültürel ihtiyaçlarına uygun hizmetler sunarak müşteri deneyimini zenginleştirebilir. Bu bağlamda, eğlence mekânlarının, yalnızca eğlence ve müzikle sınırlı olmayan, aynı zamanda sosyal etkileşim ve kültürel gözlem yapma işlevi gören çok yönlü alanlar olduğu sonucuna varılabilir.

Tablo 7

Eğlence Mekânlarında Tercih Edilen Müzik Türleri

Tema	Kategori	Kodlar	F
Türk Halk Müziği	Kültürel Bağlılık	Geleneksel değerlere önem verme	25
	Duygusal Bağ	Geçmişe özlem	25
	Yerel Kimlik	Harput ve Elazığ kültürü	25
Türk Sanat Müziği	Estetik ve Sanatsal Zevk	Nağmelerin derinliği	24
	Sakin Ortam İsteği	Rahatlatıcı etkisi	24
	Kültürel Birikim	Edebi sözler	23
Pop Müzik	Popüler eğilimler	Çağa uyum sağlama	23
	Eğlence Odaklı Tercih	Hareketli ve enerjik	22
Arabesk Müzik	Duygusal Bağ	Hüzünlü ve derin duygular	21
	Hayatın Zorluklarını Yansıtma	Toplumsal ve bireysel acılar	20
	Alışkanlık	Aileden gelen tercih	20
Harput Müziği	Yerel ve Tarihsel Kimlik	Elazığ'ın kültürel mirası	18
	Kültürel Koruma	Geleneksel müziği yaşatmak	17

Araştırmaya katılan bireylerden elde edilen yanıtlar doğrultusunda, eğlence mekânlarında tercih edilen müzik türleri belirlenmiştir. Yapılan analizler neticesinde Türk halk müziği, Türk sanat müziği, pop müzik, arabesk müzik ve Harput müziği ortaya çıkan temalardır. Bu temaların ortaya çıkmasını sağlayan görüşmelerden bazıları belirtilmiştir.

K10 “... Benim için Türk halk müziği köklerimi hatırlatıyor. Bu müzikte bizim kültürümüz var. Bir yorgunluk sonrası bu müziği dinlemek, ruhuma iyi geliyor...” şeklinde belirtmiştir.

K3 ise “... Türk Sanat Müziği bana estetik bir doyum sağlıyor. Sözleri çok anlamlı ve nağmeleriyle gerçekten bir sanatı dinlediğimi hissediyorum...” ifade etmiştir.

K8 ise “... Arkadaşlarla eğlenmeye gittiğimizde pop müzik çalmasını isteriz. Çünkü modern ve enerjik. Çağa uyum sağlamak önemli...” belirtmiştir.

K 11 ise “... Arabesk benim hayatımı anlatıyor. Bazen dertleniriz, arabesk o an bana arkadaş oluyor. O yüzden eğlence mekânlarında dinlemeyi severim...”

K14 ise “... Harput Müziği bizim geçmişimizi yansıtıyor. Elazığ’a ait bir şey bu. Eğlence yerlerinde de Harput Müziği çalındığında gururlanıyorum...”

Bu bulgular, eğlence mekânlarında tercih edilen müzik türlerinin yalnızca eğlence arayışı ile değil, aynı zamanda bireylerin kültürel, duygusal ve estetik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla seçildiğini göstermektedir. Eğlence mekânlarında çalan müziklerin, müşterilerin geçmişleri, kimlikleri ve ruhsal durumlarıyla bağlantılı olarak seçilmesi, bu mekânların sadece fiziksel değil, aynı zamanda duygusal ve kültürel bir deneyim sunduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, eğlence mekânı işletmecilerine, mekânlarında müşterilerin beklentilerine daha uygun müzik tercihlerine yönelik hizmet sunarak, müşteri memnuniyetini artırabileceği önerisini sunmaktadır.

Tablo 8

Eğlence Mekânlarında Müzik Tercih Şekilleri

Tema	Kategori	Kodlar	f
Müzikal Tercihler	Canlı müzik tercihleri	Canlı atmosfer	25
		Etkileşim	23
	Kayıttan müzik tercihleri	Düşük maliyet	23

Araştırmaya katılan bireylerden elde edilen yanıtlar doğrultusunda, eğlence mekânlarında canlı mı veya kayıttan mı müzik türlerini tercihleri belirlenmiştir.

K19 “... gittiğim mekânda canlı müzik olmasını isterim, çünkü iş hayatının stresinden uzaklaşmamı sağlıyor...” şeklinde belirtmiştir.

K26 ise “... Bütçem kısıtlı olduğunda kayıttan müzik çalan daha ekonomik mekânları tercih ediyorum...” belirtmiştir.

K17 ise “...Sanatın insan hayatına dokunmasını önemsiyorum, bu nedenle canlı performanslar her zaman bir adım öndedir...” ifade etmişlerdir.

Araştırma bulgularına göre canlı müzik tercihi, katılımcıların duygusal rahatlama ve stres atma istekleriyle doğrudan ilişkilidir. Canlı müziğin özellikle iş hayatının getirdiği stresin atılmasında bir araç olarak kullanıldığını ve bu tür bir müziğin katılımcıların duygusal ihtiyaçlarını karşıladığını göstermektedir. Canlı müzik, katılımcılar için sadece bir eğlence unsuru değil, aynı zamanda psikolojik bir rahatlama sağlama işlevi görmektedir.

Bu, eğlence mekânlarında canlı müziğin yalnızca sesin ötesinde bir deneyim sunduğunu ve sosyal bağlamda da etkileşimi teşvik ettiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, kayıttan müzik tercihleri, katılımcıların ekonomik koşullarıyla doğrudan ilişkilidir. bütçenin kısıtlı olduğu durumlarda kayıttan müzik çalan mekânlar daha uygun maliyetli bir seçenek olarak tercih edilmektedir.

Kayıttan müzik, genellikle daha az etkileşimli ve sakin bir atmosfer sunduğundan, maliyet odaklı tercihlerde bu tür mekânlar daha popüler olmaktadır. Bu bulgu, ekonomik sınırlamalar altında kayıttan müziğin, dinleyicilere daha uygun bir seçenek sunduğunu ve bu tercihin bütçe dostu bir alternatif olarak kabul edildiğini göstermektedir.

Sanatın hayatlarına dokunmasını önemli bulan katılımcıların, sanat değeri taşıyan ve estetik anlamda doyum sağlayan canlı performansları tercih ettiklerini vurgulamaktadır. Canlı müzik, sadece bir eğlence aracı olarak değil, aynı zamanda sanatın ve estetiğin bir parçası olarak algılanmaktadır. Bu durum, eğlence mekânlarındaki canlı müziklerin, katılımcıların estetik ve sanatsal tatminlerine hitap eden bir tercih unsuru olduğunu göstermektedir.

Bu bulgular, eğlence mekânlarındaki müzik tercihleri, katılımcıların ekonomik, duygusal ve sanatsal ihtiyaçlarına göre şekillendiğini göstermektedir.

Tablo 9*Hoşlanılmayan Müzik Türü Durumunda Mekânda Kalma Tercih Nedenleri*

Tema	Kategori	Kodlar	F
Mekânda Kalma Durumu	Mekânın Amacı ve İşlevi	Arkadaşlık ortamı	20
	Mekânın Atmosferi ve Hizmet Kalitesi	Genel atmosfer	15
		Hizmet kalitesi	15
Müzik Tercihleri	Müzik Hoşgörüsü ve Toleransı	Hoşlanılmayan müzik türüne tolerans	14
	Müzik Tarzına Tepki	Mekân değişikliği	14
Zaman Yönetimi	Zamanın Etkili Kullanımı	Müziğin ikinci planda kalması	13

Araştırmaya katılan bireylerden elde edilen yanıtlar doğrultusunda, eğlence mekânlarında müzik türleri değişse mekânda kalma durumları belirlenmiştir.

K4 “...Arkadaş grubumla iyi vakit geçiriyorsam müziğin kötü olması o kadar etkili olmaz, kalırım. Eğer müzik sevdiğim bir tarz değilse başka bir yere geçmeyi tercih ederim...” şeklinde belirtmiştir.

K11 “...Eğer bulunduğum mekânın genel atmosferi ve hizmetleri iyiye, müzik tercihim dışında olsa da kalırım. Akustik rahatsız edici düzeydeyse veya dikkatimi dağıtıyorsa kalmamayı tercih ederim” şeklinde ifade etmiştir.

K8 “... Eğer iş bağlantıları yapıyorsam veya önemli bir müşteriyle buluşuyorsam müziğin hoşuma gidip gitmemesi çok da önemli değil. Orada kalmaya devam ederim...” şeklinde ifade etmiştir.

Araştırma bulguları, eğlence mekânlarında müzik türünün, katılımcıların mekânda kalma kararlarını etkileyen bir faktör olmakla birlikte, diğer unsurların da belirleyici olduğunu göstermektedir. Katılımcıların müziğe olan tepkileri, hem sosyal bağlamda hem de mekânın atmosferi ve hizmet kalitesi ile etkileşimli bir şekilde şekillenmektedir.

Bu bulgulara göre arkadaş grubuyla geçirilen zamanın keyfi, müzik türünün katılımcı üzerinde yarattığı etkiyi kısmen dengeleyebilmektedir, sosyal etkileşimin, müzik tercihlerinden daha ön planda olduğunu ve katılımcıların eğlence deneyimini, sosyal bağlar ve arkadaş gruplarının oluşturduğu atmosferle özdeşleştirdiğini göstermektedir. Bu durumda, müzik türünün beğenilmemesi, mekânın genel deneyimini olumsuz etkilememekte, katılımcılar müziği hoş bir unsur olmaktan ziyade sosyal bir ortamda geçirilen zamanın bir parçası olarak kabul etmektedirler.

Eğlence mekânlarında müzik türünün mekânda kalma kararı üzerindeki etkisi, katılımcıların sosyal bağlamları, mekân atmosferi ve profesyonel gerekliliklere göre değişiklik göstermektedir. Sosyal etkileşim, hizmet kalitesi ve iş amaçları gibi faktörler, müzik tercihlerinin ötesinde önemli rol oynamaktadır.

Bu bulgular, eğlence mekânı işletmecilerine, müşteri kalış süresini artıracak stratejiler geliştirirken müzik dışında pek çok unsura da odaklanmaları gerektiğini ve mekânın genel deneyiminin bu çeşitlilikle şekillendiğini göstermektedir.

Tablo 10

Mekân Sahiplerine Göre Eğlence Mekân Türü

Tema	Kategori	Kodlar	f
Mekân Türü	Kafe	Nostaljik	
		Akustik müzik	
		Rahat atmosfer	
	Restoran	Restoran	
		Yemek eşliğinde müzik	
		Türkü bar ve Canlı Performans	
	Türkü Bar ve Canlı Performans	Türkü bar	
		Halk Müziği	
		Canlı Performans	
		Akşam Eğlencesi	

Araştırmaya katılan mekân sahibi katılımcılardan elde edilen yanıtlar doğrultusunda, eğlence mekânlarının türleri belirlenmiştir. Katılımcılardan

EMK6 “... Uzun bir süredir bu kafeyi işletiyorum. Genelde öğrenci veya genç yaş grubu müşteri profilimizi oluşturmaktadır. Ancak genç olmalarına rağmen genel talepler doğrultusunda nostaljik müzikler çalıyoruz. İnsanlar burada rahatça oturup çay içip sohbet edebiliyorlar. Müşterilerimizden geri aldığımız dönütlere bakarsak mekânımızın atmosferi huzurlu ve keyifli olduğuna yönelik...” şeklinde belirtmiştir.

EMK9 “... Burası bir türkü bar. Şunu ilk etapta belirteyim biz her ne kadar müşteriler arasında türkü bar olarak tanımlansak da, biz aile restoranıyız. Bizim müşteri profilimiz genelde ailelerdir. Bunlar haftanın belirli günleri olan canlı müzik performanslarını dinlemek için gelirler. Genellikle halk müziği ve türkü performansı yaptırıyoruz. Müşterilerimiz müzik performanslarımız ile hem eğleniyor hem de stres atıyorlar. Bazen de gözlemlerimize göre duygusal anlamda özel zamanlar yaşıyorlar. Birileri tek başına oturup müziklere eşlik ederek ağlıyor, birileri eşiyile veya arkadaşları müziklere eşlik ederek eğleniyor. Bazıları da müzikleri dinleyip uzaklara dalıp gidiyor.

Kısaca mekânımızda insanlar yaşantıları doğrultusunda farklı şeyler yaşıyorlar...” şeklinde ifade etmiştir.

EMK 12 “... restoran işletiyorum, özel günler olduğu zaman özel günlere uygun canlı veya kayıttan müzikler dinletiyoruz. Her akşam yemek saatinde dinlendirici müzikler tercih ediyoruz. Ancak bazen toplu yemeklerde konuşulanların anlaşılmadığı eleştirilerinden dolayı müzik istenmediği oluyor. Uzun süredir bu sektördeyim. Genel eğilimimiz bu yönde oldu. Ancak genel olarak dinlendirici müzikler tercih edildi ve de edilmeye devam ediyor...” şeklinde ifade etmiştir.

Bu bulgular eğlence mekânlarının türleri ve müşteri profillerinin müzik tercihleri ile doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Gençlerin tercihlerinin genellikle nostaljik müzikle dengelendiği, böylece hem dinlendirici hem de zamansız bir atmosfer oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Eğlence mekânlarında müzik türlerinin ve atmosferin, müşteri profiline, mekân türüne ve hizmet anlayışına bağlı olarak çeşitlendiği anlaşılmaktadır. Müzik, sadece eğlence amaçlı değil, aynı zamanda mekânın genel atmosferinin şekillendirilmesinde, müşteri ilişkilerinin güçlendirilmesinde ve duyuşsal deneyimlerin zenginleştirilmesinde önemli bir araç olarak kullanılmaktadır. Mekân sahipleri, müşteri geri bildirimlerini ve mekânın doğasını göz önünde bulundurarak müzik seçimlerini yapmalı ve dinamik bir müşteri deneyimi oluşturmalıdır.

Tablo 11

Eğlence Mekânının Hedef Kitlesinin Demografik Yapısı

Tema	Kategori	F
Cinsiyet Dağılımı	Erkek	14
	Kadın	13
Sosyal Sınıf	Öğrenciler	15
	Çalışanlar	13
	Yerel bireyler	10

Araştırmaya katılan bireylerden elde edilen yanıtlar doğrultusunda, eğlence mekânlarını müşteri kitlesinin demografik yapısı belirlenmiştir.

EMK3 “...Hedef kitlemiz, daha çok 25 yaş ve üzeri çalışan kişilerden oluşuyor. Genellikle erkeklerin yoğun olduğu bir ortam ama kadınlar da katılım sağlıyor. Etnik köken açısından karışık bir kitlemiz var, Elazığ’a özgü yerel halk da sıkça geliyor.” şeklinde ifade etmiştir.

EMK9 “...Mekânımızın hedef kitlesi üniversite öğrencileri ve gençlerden oluşuyor. 18 ile 25 yaş arası, çoğunlukla erkekler ama kadınlar da var. Sosyal sınıf açısından genellikle orta sınıf diyebilirim. ...” şeklinde ifade etmiştir.

Araştırma bulguları, eğlence mekânlarının müşteri kitlesinin demografik yapısının mekân türüne ve hedeflenen müşteri profilinin özelliklerine göre çeşitlendiğini ortaya koymaktadır. Mekân sahiplerinin hizmet verdikleri toplulukları tanıyarak, hedef kitlelerine uygun ortamlar oluşturduklarını ve müşteri kitlesinin demografik özelliklerini dikkate alarak mekânlarındaki atmosferi şekillendirdiklerini göstermektedir.

Mekânın cinsiyet açısından çeşitliliğe sahip olduğunu göstermektedir. Mekânın etnik yapısının karışık olması ve Elazığ'a özgü yerel halkın da mekâna sıklıkla geldiği belirtilmiştir. Mekânın bölgesel bağlamda zengin bir müşteri kitlesine hitap ettiğini ve kültürel çeşitliliği yansıttığını ortaya koymaktadır. Mekânın yerel halkın da ilgisini çekmesi, kültürel uyum ve kabul edilebilirliğin müşteri deneyimi üzerinde önemli bir etkisi olduğunu düşünülmektedir.

Sosyo-ekonomik açıdan, orta sınıfın hedef alındığı ifade edilmiştir. Bu durum, mekânın gençlerin ve öğrencilerin ekonomik düzeyine uygun fiyatlar ve hizmetler sunduğunu gösteriyor. Üniversite öğrencilerinin yoğunluğu, mekânın eğlence ve sosyal etkileşim alanı olarak popüler olduğunu, bu da mekânın genç, dinamik ve enerjik bir atmosfere sahip olduğunu düşündürmektedir.

Eğlence mekânlarının müşteri kitlesinin demografik yapısı, mekânın türüne ve hedef kitlesine bağlı olarak çeşitlenmektedir. Mekân sahiplerinin hedef kitlelerini belirlerken, yaş, cinsiyet, sosyal sınıf ve kültürel etmenleri göz önünde bulundurdıkları ve buna göre mekânların atmosferini, müzik tercihlerinden hizmet anlayışına kadar her yönüyle şekillendirdikleri anlaşılmaktadır.

Bu bulgular, mekânların müşteri kitlesine yönelik stratejik bir yaklaşım benimsemeleri gerektiğini ve her müşteri kitlesine hitap edecek uygun ortamlar ve hizmetler sunmanın müşteri memnuniyetini artırmaya katkı sağlayacağını göstermektedir.

Tablo 12

Mekânda Çalan Müziklerin Belirlenmesi

Tema	Kategori	Kodlar	F
Müzikal Tercihler	Müşteri Beğenisi	Yaş grubu	14
		Ruh hali	13
		Talepler	12
	Mekânın Ambiyansı	Mekân atmosferi	14
	İşletmeci tercihi	Kişisel müzik zevkleri	13
		Çalışanların tercihleri	13

Araştırmaya katılan bireylerden elde edilen yanıtlar doğrultusunda, eğlence mekânlarında çalınan müziklerin belirlenme şekli belirlenmiştir. Katılımcılardan

EMK11 “...Mekânımı genelde gençler tercih ediyor. Gençler derken sadece üniversite öğrencileri değil, üniversiteyi bitirmiş iş sahi insanlarda geliyorlar. Mekân genel anlamda gençler tercih ettiği için onların yönelimleri doğrultusunda bir hizmet sunmayı istiyoruz...” ifade etmiştir. Bir başka katılımcı

EMK1 ise “... benim mekan genel anlamda orta yaş gurubu diye tanımlanan aileler tercih etmekte. Bizim mekân genel olarak akşam yemeklerinde yoğun olur. Aileler müzik eşliğinde yemeklerini yer, sohbetlerini ederler...” belirtmiştir.

EMK3 ise “... mekan konsept gereği her kesimden insanı açık. Ancak gözlemim şu, duygusal anlamda sıkıntılar olan daha da açmam gerekirse duygusal anlamda acısı olan tercih ediyor. Hemen hemen her akşam gerçekleştirdiğimi canlı müzik performansı bir noktadan sonra bizim sanatçımızın şarkı söyleyemediği bir hal alıyor. Müşterilerimiz istek şarkı söyleyip ellerine mikrofonları alarak kimi zaman da mikrofonsuz olarak şarkıları seslendiriyorlar. Bu şarkılar genellikle halk müziği oluyor...”

EMK4 “...Müşterilerin beğenilerine göre müzik seçimi yapıyoruz. Genelde mekâna gelenlerin yaş grubuna ve ruh haline göre şarkılar seçmeye çalışıyoruz. Gençler daha hızlı tempolu müzikleri seviyor, yaşça büyük olanlar daha sakin müzikleri tercih ediyor. ...” şeklinde belirtmiştir.

EMK8 “...Trendlere çok dikkat ediyoruz. Genellikle popüler müzikleri tercih ediyoruz, çünkü herkes onları tanıyor ve keyifle dinliyor. Müşterilerin çok sesini çıkarmadıkça pek değiştirmiyoruz...” şeklinde anlatmıştır.

EMK6 “... uzun zamandır bu tür mekânlar işletiyorum. Benim çalışma ekibim yıllardır aynı. Bizim müşterilerimiz ile artık arkadaşlık dostluk bağı oluşmuş. Bu bağdan dolayı genelde bizi tercih ediyorlar...”

Bu araştırma eğlence mekânlarında çalınan müziklerin belirlenmesinde müşterilerin yaş grupları, ruh halleri ve tercihleri gibi faktörlerin önemli rol oynadığını göstermektedir. Mekân sahiplerinin müzik seçiminde dikkate aldıkları başlıca unsurlar, müşteri kitlesinin demografik özellikleri ve duygusal ihtiyaçları gibi çeşitli unsurlardır. Araştırmaya katılan mekân sahiplerinin büyük bir kısmı, müzik seçiminin doğrudan müşterilerin yaş gruplarına ve sosyal profillerine dayandığını belirtmiştir.

Müziğin bir tür terapi aracı olarak kullanıldığını düşünülmektedir. Müzik seçiminde genellikle popüler müziklerin tercih edildiği vurgulanmıştır. Mekân sahipleri, müzik seçiminde

öncelikli olarak müşterilerin yaş gruplarını, ruh hallerini ve duygusal durumlarını göz önünde bulundurmaktadır. Ayrıca, popüler kültürün ve güncel müzik trendlerinin de müzik seçiminde önemli bir etkisi vardır.

Mekân sahiplerinin müşterilerle kurduğu güçlü bağlar, müzik seçimlerinin daha kişisel ve özelleştirilmiş olmasına olanak tanımaktadır.

Bu bulgular, eğlence mekânlarının müzik stratejilerinin, hem kültürel hem de duygusal ihtiyaçları dengeleme çabası içinde şekillendiğini göstermektedir.

Tablo 13

Eğlence Mekânlarının Müzik Tercihleri Şehrin Kültürel Kimliğiyle Örtüşme Düzeyi

Tema	Kategori	Kodlar	f
Müzikal Tercihler	Yerel Müzik Kültürü	Halk müziği	15
		Türk sanat müziği,	14
	Modern ve Popüler Müzik	Genç müzik zevkleri,	13
		Popüler müzik	12

Araştırmaya katılan bireylerden elde edilen yanıtlar doğrultusunda, eğlence mekânlarının müzik tercihlerinin şehrin kültürel kimliğiyle örtüşme düzeyi belirlenmiştir. Katılımcılardan

EMK3 “...işlettiğim mekân da her tür müzik çalıyor. Ancak özellikle tatil dönemlerinde Elazığ'ın yerel kültürüne yönelik, müzikler çok talep görüyor. Halk müziği ve Türk sanat müziği şehrin kimliğiyle özdeşleşmiş gibi. Ancak, mekânımda aynı zamanda daha genç kesime hitap eden popüler müzikler de çalıyoruz. Bu da şehre modern bir hava katıyor...” şeklinde belirtmiştir.

EMK12 “... Mekânımızda çalan müzikler şehrin geleneksel müzik kültürüne büyük oranda bağlı. Elazığ, köklü bir kültüre sahip ve bu kültürün müziği, bizim seçimlerimizi doğrudan etkiliyor. Ancak zaman zaman farklı türlere de yer veriyoruz çünkü şehrin genç nüfusu farklı zevklere sahip...” ifade etmiştir.

EMK15 ise “...Şehrin kültürel kimliği ile müzik seçimlerimiz arasında doğrudan bir bağlantı kuruyorum. Elazığ'da halk müziği çok yaygın, biz de buna göre seçimler yapıyoruz. Ama aynı zamanda şehirdeki gece hayatı ve eğlence anlayışı da bizim müzik seçiminize yön veriyor. Gençler için daha hareketli, popüler parçalar da çalıyoruz.” belirtmiştir.

EMK8 ise “...Elazığ'da müzik ve kültür birbirini etkileyen unsurlar. Ancak mekânımızda farklı müzik türlerine yer vererek şehrin daha geniş kültürel yelpazesine hitap

etmeyi amaçlıyoruz. Elazığ'da geleneksel müzik hala çok önemli ama daha modern müzik türlerine de yer veriyoruz...” şeklinde ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan mekân sahiplerinin ifadeleri, eğlence mekânlarında çalınan müziklerin, şehrin kültürel kimliğiyle ne derece örtüştüğünü ve bu örtüşmenin müzik tercihlerine nasıl yansıdığını anlamaya yönelik önemli veriler sunmaktadır.

Katılımcıların yanıtları, yerel kültürün etkisi, genç nüfusun farklı müzik tercihleri ve mekânların kültürel çeşitliliği gibi faktörlerin müzik seçiminde belirleyici unsurlar olduğunu göstermektedir. Eğlence mekânlarında çalınan müziklerin, şehrin kültürel kimliği ile güçlü bir bağ içinde şekillendiğini ve bu bağlamda mekân sahiplerinin müzik seçimlerini belirli sosyal ve kültürel faktörlere dayandığını ortaya koymaktadır. Elazığ'da, geleneksel halk müziği ve Türk sanat müziği gibi yerel kültürle özdeşleşmiş müzik türlerinin tercih edilmesinin yanı sıra, genç nüfusun taleplerine yönelik popüler müziklerin de mekânlarda çalındığı görülmektedir.

Mekân sahiplerinin, müzik seçimlerinde yerel kültür ile modern müzik türlerini dengeleyerek şehre hem geleneksel hem de modern bir hava katmayı amaçladıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca, müzik seçimlerinin şehrin sosyal yapısı ve gece hayatı ile paralel bir şekilde şekillendiği ve kültürel çeşitliliğin de göz önünde bulundurulduğu sonucuna varılmaktadır.

Bu bulgular, eğlence mekânlarının müzik aracılığıyla şehrin kültürel kimliğini hem yansıttığını hem de sosyal çeşitliliğe hitap ettiğini göstermektedir.

Tablo 14

Müşterileri Müzik Beğenilerinin Belirlenmesi

Tema	Kategori	Kodlar	f
Müzikal Beğenilerin Belirlenmesi	Sosyal Medya	Sosyal medya paylaşımları	14
	Doğrudan Geri Bildirim	Şarkı talepleri	13
		Müşteri etkileşimi	13
	Gözlem	Müşteri davranışları	12
		Dans etme	12

Araştırmaya katılan bireylerden elde edilen yanıtlar doğrultusunda eğlence mekânlarındaki müşterilerin müzik tercihlerinin belirlenmesi için yapılan yöntemler belirlenmiştir. Yapılan analizler neticesinde, müzikal beğenilerin belirlenmesi, iletişim yöntemleri, geri bildirim ve katılım temaları oluşmuştur. Katılımcılardan

EMK2 “...Genellikle sosyal medya üzerinden müşterilerimizin müzikal tercihlerinden haberdar oluyoruz. Instagram ve Facebook'ta paylaşımlar yaparak, hangi tür müzikleri

sevdiklerini anlayabiliyoruz. Ayrıca, bazı müşteriler doğrudan bizimle konuşarak ya da şarkı talepleriyle bu konuda geri bildirimde bulunuyorlar. Müşterilerin beğenileri üzerinden zaman zaman anketler yaparak, popüler olan müzik türleri hakkında fikir sahibi olabiliyoruz. Gözlemlerimiz de önemli, çünkü yoğun saatlerde hangi tür müziklerin daha çok ilgi gördüğünü gözlemliyoruz ...” şeklinde belirtmiştir.

EMK5“*...Bizim için en önemli geri bildirim, müşterilerin direkt şarkı talepleri. Müşteriler bazen bizimle sohbet ederek veya barmenlere, garsonlara müzik taleplerinde bulunabiliyor. Ayrıca, sosyal medya paylaşımlarına gelen yorumlar ve beğeniler de oldukça etkili. Biz de sosyal medya hesaplarımızda aktif olarak anketler yapıyoruz, böylece ne tür müziklerin popüler olduğunu öğreniyoruz. Gözlem yaparak da eğilimleri yakalamaya çalışıyoruz ...”* şeklinde ifade etmiştir.

EMK11 ise “*...Çoğunlukla gözlemlerimizle müşterilerin müzikal beğenilerini tespit ediyoruz. Hangi tür müzikler çalarken insanlar daha çok dans ediyor veya keyifli görünüyor, buna dikkat ediyoruz. Ayrıca, zaman zaman sosyal medya üzerinden yapılan anketlere katılmalarını sağlıyoruz ve buna göre müzik listemizi şekillendiriyoruz. Bazen de özel etkinlikler düzenleyerek, katılımcıların beğenilerini doğrudan öğreniyoruz...*” şeklinde belirtmiştir.

Araştırma kapsamında eğlence mekânlarında müşterilerin müzikal tercihlerinin belirlenmesi için kullanılan yöntemler, çeşitli iletişim kanalları, gözlem teknikleri ve geri bildirim araçları aracılığıyla toplanan verilerle şekillenmiştir.

Bu bulgular, eğlence mekânlarında müzikal tercihlerin belirlenmesinde kullanılan çeşitli yöntemlerin birbirini tamamlayan bir şekilde işlediğini göstermektedir. Gözlemler, sosyal medya üzerinden yapılan anketler ve doğrudan müşteri geri bildirimleri, mekân sahiplerinin müşterilerinin müzikal tercihleri hakkında kapsamlı ve doğru bilgiler edinmelerini sağlamaktadır. Özellikle gözlem yoluyla elde edilen veriler, mekân sahiplerinin hangi tür müziklerin mekânda daha fazla ilgi gördüğünü ve hangi türlerin daha fazla sosyal etkileşim yarattığını anlamalarına yardımcı olmaktadır. Sosyal medya, mekânların müzikal tercihler hakkında toplu geri bildirim almalarına olanak tanırken, doğrudan şarkı talepleri de müşterilerin tercihlerinin anında öğrenilmesini mümkün kılmaktadır. Tüm bu yöntemler, mekân sahiplerinin müzikal beğenileri belirlerken daha etkin ve müşteri odaklı bir yaklaşım geliştirmelerini sağlamaktadır.

Tablo 15*Zaman İçinde Müşterileri Müzik Beğenilerinin Değişimi*

Tema	Kategori	Kodlar	f
Müzikal Beğenilerdeki Değişim Sebepleri	Sosyal ve Kültürel Etkiler	Popüler kültür etkisi	15
		Sosyal medya platformları	14
	Bilinçlenme	Müzik hakkında bilgilendirme	14
		Eğitimli personel ve müzik önerileri	13

Araştırmaya katılan bireylerden elde edilen yanıtlar doğrultusunda, müşterilerin müzikal beğenilerinin değişme nedenleri olarak sosyal ve kültürel etkiler ve bilinçlenme kategorileri belirlenmiştir.

EMK8'e göre "... Zaman için müşterilerimizin müzik tercihleri değişti. Daha önce daha yerel veya sanat musikisi ağırlıklı talepler vardı. Ancak şimdi özellikle gençlerden müzikal talepler farklılaştı. Bu talepler genellikle popüler kültür yansımasını görüyorum. Sosyal medyanın etkisiyle talepler oradan şekillendiğini düşünüyorum. Mekân sahibi olarak bu talepleri karşılamak için gayret ediyoruz. Fakat şunu belirtmek istiyorum, yaz döneminde Elazığlı olup yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın dönmesiyle, yerel motifli şarkılarımızın talep edildiğini söylemem gerekiyor..." şeklinde belirtmiştir.

EMK14' "... Popüler kültürden etkilenen genç nesil sosyal medya üzerindeki güncel müzikleri daha tercih ediyor. Bizde bu yöndeki neslin tercihlerini takip edip müşterilerimize uygun eserler çaldırıyoruz. İl dışından çok müşterimiz var. Harput müziği ile ilgili talepleri oluyor. Müzisyenlerimizin bu eserlerin hikâyelerini anlatarak icra ediyorlar. Gözlemim bu tür bilgilendirme ile birlikte yönelim çok etkileniyor..." şeklinde ifade etmiştir.

Bu bulgular, mekânlardaki müzikal tercihlerdeki değişimlerin, hem sosyal medya ve popüler kültürün etkisiyle hem de kültürel bilinçlenme süreçleriyle şekillendiğini ortaya koymaktadır. Sosyal medya üzerinden yayılan küresel müzik akımları, özellikle gençlerin müzik tercihlerinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Bunun yanı sıra, yerel kültürün ve müziğin yeniden popülerlik kazanması, coğrafi ve dönemsellik gibi sosyal ve kültürel faktörlerle ilişkilidir. Mekân sahipleri, bu değişen müşteri taleplerine uyum sağlayabilmek adına, farklı müzik türlerini bir arada sunarak geniş bir yelpazeye hitap etmeye çalışmaktadırlar. Bu durum, müzikal tercihlerin dinamik ve çok katmanlı bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 16*Müzisyenlerin Performans Öncesi Kariyer Durumları*

Tema	Kategori	Kodlar	f
Müzik Kariyer Aşaması	Yeni Başlayanlar	Küçük Performanslar	12
	Orta Düzey Kariyer	Sahne Deneyimi	10

Araştırmaya katılan bireylerden elde edilen yanıtlar doğrultusunda müzisyenlerin bir kısmının yeni başladıklarını diğer kısmının ise orta düzey bir kariyere sahip oldukları belirlenmiştir.

MK5' "... "Performans sergilemeye başlamadan önce, müzik kariyerimin başlangıç aşamasında oldukça taze ve heyecanlıyım. Birçok müzikal beceriye hâkim değildim, daha çok amatör seviyedeydim ve sahne deneyimim sınırlıydı. Genellikle arkadaşlarım ya da küçük grup performanslarıyla müzik yapıyordum. Ancak mekânlarda performans sergileme fırsatım doğduğunda, bu beni ciddi anlamda geliştirdi. Mekânlar, sadece müzik yapmanın ötesinde, sahne yönetimi, dinleyiciyle etkileşim, müzik taleplerini anlama ve adapte olma gibi beceriler kazandırdı."

MK9' "... "Benim için müzik kariyerim, sahneye çıkmadan önce çok daha farklı bir süreçti. Genç yaşlardan itibaren müzikle ilgilenmeye başlamıştım, ancak sahneye çıkma deneyimim yoktu. Öncelikle müzik eğitimi alarak teorik bilgimi arttırmaya çalıştım. Mekânlarda performans sergilemeye başlamadan önce çeşitli müzik yarışmalarına katıldım ve bazı küçük konserlerde yer aldım. Mekânlarda şarkı söylemeye başladığımda ise çok daha geniş bir kitleyle etkileşime girdim. Bu ortamda müzik tercihlerinin çok daha çeşitli olduğunu fark ettim. Başlangıçta yalnızca popüler parçalarla başlamıştım, ancak zamanla mekânın konseptine göre repertuarımı oluşturdum. Mekânın atmosfere uygun şarkılar seçmek, dinleyiciyi etkilemek konusunda daha bilinçli bir yaklaşım geliştirmemi sağladı. Sahne deneyimi kazandıkça, şarkıları seslendirirken daha fazla özgünlük ve kendilik katmaya başladım."

Araştırmaya katılan müzisyenlerin kariyer aşamaları, sahne deneyimleri ve müzikle olan bağları çeşitli düzeylerde farklılık göstermektedir. Yapılan analizler sonucunda, müzisyenlerin bir kısmının kariyerlerinin başlangıç aşamasında olduğu, diğer kısmının ise orta düzeyde tecrübeye sahip olduğu belirlenmiştir.

Bu bulgular müzikal kariyerin ilk aşamalarındaki müzisyenler daha çok amatör düzeydeyken, sahneye çıkmaya başladıklarında tecrübe kazanarak müzikle ilgili daha derin bir bağ kurmuşlardır. Orta düzeydeki müzisyenler ise sahne deneyimi ve teorik bilgiyle daha geniş

bir müzikal repertuar geliştirmiş ve bu süreçte dinleyiciye hitap etme noktasında daha bilinçli bir yaklaşım benimsemişlerdir. Bu durum, mekânlarda performans sergilemenin müzikal kariyer gelişimine önemli katkılar sağladığını göstermektedir.

Tablo 17

Müzisyenlerin Müşteri Müzik Tercihlerine Görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar	f
Müzikal Beğenilerin Belirlenmesi	Müşteri beğenisi	Gelen istekler	12
	Kişisel tercihlerimiz	Duygusal ruh halim	10

Araştırmaya katılan bireylerden elde edilen yanıtlar doğrultusunda eğlence mekânlarındaki müşterilerin müzik tercihlerinin belirlenmesi için yapılan yöntemler belirlenmiştir. Yapılan analizler neticesinde, müşteri beğenisi ve kişisel tercihlere göre belirlendiği tespit edilmiştir.

MK2 “... müşterilerimiz genellikle isteklerde bulunur, bizlerde seslendirmeye çalışırız. Ara ara bilmediğimiz eser de oluyor. Onları daha sonra çalışıp, repertuvarımıza alırız. Ama bu sahne tecrübemin ilk yıllarında olurdu. Şimdi bir süredir sahnede program yapıyorum. O nedenle bilmediğimiz pek şarkı olmuyor...”

MK6 “... şarkılarımızı belirlerken müşteri taleplerini önemsiyorum. Ancak arada kendi ruh halimin neticesine göre de şarkılar söylüyorum. Bazen çok mutlu oluyorum hareketli şarkılar söyleyip eğleniyoruz. Bazen de duygumu yansıtan şarkılar söylüyorum hep birlikte ağlıyoruz. Kısaca şarkıları belirlemek bizim için çok zor olmuyor...”

Araştırma bulguları, eğlence mekânlarındaki müzik tercihlerini belirleyen sürecin çok boyutlu ve esnek olduğunu göstermektedir. Müşteri talepleri, mekân sahiplerinin müzik seçimlerinde önemli bir faktör olarak öne çıkarken, müzisyenlerin kişisel duygusal durumları da müzikal tercihleri etkilemektedir. Bu durum, mekânlarda çalınan müziklerin sadece birer eğlence unsuru olmanın ötesinde, hem bireysel hem de kolektif bir deneyimi yansıttığını ortaya koymaktadır. Mekân sahipleri ve müzisyenler, müzik seçimlerini müşterilerin istekleri ile kendi kişisel deneyimlerini birleştirerek şekillendirmektedirler.

Tablo 18

Müzik Beğenilerindeki Zamansal Değişim Hakkında Müzisyen Görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar	f
Müzikal Beğenilerdeki Değişim Sebepleri	Sosyal ve Kültürel Etkiler	Popüler kültür etkisi	12
		Sosyal medya platformlar	11

Araştırmaya katılan bireylerden elde edilen yanıtlar doğrultusunda, müşterilerin müzikal beğenilerinin değişme nedenleri olarak sosyal ve kültürel etkiler olarak belirlenmiştir.

MK2' e göre "... şunu net olarak görüyorum. Seslendirmemiz istenen şarkılar ve şarkı türleri çok değişti. Benim kişisel gözlemim popüler kültür ve bunun sonuçlarına bağlıyorum. Önceden insanlar aşık oldukları zaman Sezen Aksu' nun şarkı sözlerini referans alıp bunları ifade ederken. Aynı zamanda mekanlarda bu duygularını yanıtırken. Ama şimdi istek şarkılar maalesef duygusallıktan ziyade başka başka şeyler içeren türden. Önceden gözlerine bakarak şarkılar söylenirken gözyaşları dökülürken şimdi gözlere bakmaktan ziyade telefon ekranına bakıyorlar...

MK1 ise "... Popüler kültür sonucu oluşan nesil, popüler olan her şarkıyı dinliyor. Müşterilerimiz genellikle genç ve müzik zevklerinin bir şeye dayandığını hissetmiyorum. Tamamen herkes dinlediği için dinlediklerini düşünüyorum. Tabi bunda en önemli faktörlerin başında sosyal medya geliyor..." şeklinde ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan bireylerin yorumları, eğlence mekânlarındaki müşterilerin müzikal beğenilerinin değişiminde sosyal ve kültürel etkilerin önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Katılımcıların görüşleri, müzik tercihlerindeki dönüşümün özellikle popüler kültürün, teknolojinin ve sosyal medya etkilerinin sonucu olarak şekillendiğini göstermektedir. Araştırmanın bulguları, eğlence mekânlarındaki müzik tercihlerindeki değişimi anlamada sosyal ve kültürel etmenlerin belirleyici rolünü ortaya koymaktadır. Özellikle popüler kültürün ve sosyal medyanın etkisiyle, müzik tercihlerinin daha global ve ticari bir yön kazandığı gözlemlenmiştir. Geçmişte duygusal bağlarla özdeşleşen müzikler yerini daha geniş kitlelere hitap eden, yüzeysel anlamlar taşıyan şarkılara bırakırken, sosyal medya bu değişimi hızlandıran bir platform olarak işlev görmektedir.

Bu bulgular, müzik tercihlerinin zaman içinde toplumsal ve kültürel etkilerle şekillendiğini, eğlence mekânlarında ise bu değişimin bir yansıması olarak popüler kültür ve dijital medya unsurlarının baskın hale geldiğini göstermektedir.

Tablo 19

Müzik Türü ve Müşteri Demografisi Etkileşimine Yönelik Müzisyen Görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar	F
Mekan Müzik Tercihleri	Etkiliyor	Şarkı istekleri	12
	Etkilemiyor	Konsept Mekan	12

Araştırmaya katılan bireylerden elde edilen yanıtlar doğrultusunda, mekanlarda çalınan müzik tercihlerinin etkilenme durumları ile ilgili durum incelenmiştir. Bu inceleme neticesinde

mekanların faaliyet türüne göre farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu mekanlarda ki müzisyenlerden bazıları istek şarkılara göre sahnesini belirlediğini bazı müzisyenler ise, çalıştığı mekanın bir konsepti olduğu için tek konsepte uygun müzik yaptığını belirlenmiştir.

MK4' e göre " ... *çalıştığım mekan genellikle istek şarkılar üzerine sahne yapılan bir yer. O nedenle müzikleri müşterilerin istekleri belirliyor...* "

MK7 ise " ... *çalıştığım mekan konsept bir mekan. Her akşam halk müziği yapıyoruz. Ve yıllardır böyleyiz. O nedenle gelen müşteriler bize halk müziği dinlemek için gelir...* " şeklinde ifade etmiştir.

MK6 ise " ... *çalıştığım yer Harput' ta bir mekan. Bu mekan genellikle yöresel eserler çalınır söylenir. Bu konseptin dışına çıkmayız. Tamamen Harput müziği icra edilir. Ara ara istek alsak bile Harput musikisi olanları seslendiririz...* "

Eğlence mekânlarındaki müzik tercihlerinin, mekânın faaliyet türüne ve konseptine bağlı olarak farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Katılımcıların verdikleri yanıtlar, müzikal tercihlerdeki etkileşimlerin mekanların işleyiş biçimiyle doğrudan ilişkilendirilebileceğini göstermektedir. Mekân sahiplerinin veya müzisyenlerin müzik tercihlerini belirlerken, bazı mekânlarda müşteri talepleri ön planda tutulurken, bazı mekânlarda ise belirli bir konsept çerçevesinde sabit müzik türleri tercih edilmektedir.

Araştırma bulguları, mekânlarda çalınan müziklerin belirlenmesinde mekânın faaliyet türü ve konseptinin belirleyici faktörler olduğunu ortaya koymaktadır. Müşteri taleplerinin ağırlıklı olduğu mekânlar, esnek müzikal tercihlerle dinleyici kitlesine hitap ederken, konsept odaklı mekânlar ise daha sabit ve belirli bir müzik türünü sunmaktadır. Bu durum, eğlence mekânlarındaki müzikal çeşitliliğin, mekânın işleyiş tarzı ve müşteri kitlesinin beklentileriyle doğrudan ilişkilendirilebileceğini göstermektedir. Mekânların müzikal içerikleri, müşteri talepleri ve konseptler arasındaki etkileşimle şekillenmekte, bu da mekânların kendilerine özgü bir müzik kimliği oluşturmaya olanak tanımaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonuç

Elazığ'da bulunan eğlence mekânlarında bireylerin müzikal beğenilerinin analizine ilişkin bulgulardan ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:

- Elazığ'daki eğlence mekânlarında popüler müzik tercih edilirken, yöresel müzikler daha az yer bulmakta ve bu durum kültürel kimlik ile ticari kaygılar arasındaki dengeyi zorlaştırmaktadır.
- Elazığ'ın kültürel kimliğini yansıtan eğlence mekânları, yerel ve göçmen Elazıqlılar için önemli bir çekim merkezi oluşturmakta ve bu mekânlardaki müzik türleri, müşterilerin demografik özellikleriyle doğrudan ilişkili olduğu tespit edilmiştir.
- Eğlence mekânlarındaki müzik seçimlerinin, müşteri profili üzerindeki etkiler, hem yerel kültürün korunmasına hem de eğlence sektörünün gelişimine katkı sağladığı görülmüştür.
- Eğlence mekânlarında çalınan müziklerin müşterilerin ruh hali üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Müzik seçiminde, katılımcıların pozitif ruh halini yansıtan türlerin tercih edilmesi müşterilerin ruh haline olumlu katkılar sağladığını göstermektedir.
- Eğlence mekânlarının tercih edilmesinde fiziksel özellikler, hizmet kalitesi, sosyal etkileşim imkânları ve müzik seçimlerinin önemli rol oynadığı görülmüştür. Pozitif ruh halini destekleyen ve sosyal etkileşimi teşvik eden müzik türleri, mekânın tercih edilmesine önemli katkı sağladığı görülmüştür.
- Eğlence mekânlarının yalnızca eğlence amacıyla gidilmediği aynı zamanda sosyal bağlar kurmak, kişisel rahatlama sağlamak, kültürel gözlem yapmak ve çeşitli psiko-sosyal ihtiyaçları karşılamak amacıyla gidildiği sonuçlandırılmıştır.
- Eğlence mekânlarında tercih edilen müziklerin yalnızca eğlence amacı ile değil, bireylerin kültürel ve duygusal ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla seçildiği görülmüştür.
- Eğlence mekânlarındaki müşterilerin mekânda kalma kararı katılımcıların sosyal bağlarının mekân atmosferine göre değişiklik gösterdiği görülmüştür.

- Mekânların cinsiyet bakımında çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Yerel halkın ve şehir dışından gelen müşterilerin ortak bir etkileşime girdiği görülmüştür. Mekânların bölgesel bağlamda zengin bir müşteri kitlesine hitap ettiği belirlenmiştir.
- Müzik türlerinin seçiminde popüler kültürün ve güncel müzik trendlerinin ön planda olduğu tespit edilmiştir.
- Elazığ'daki eğlence mekânlarında çalınan müziklerin şehrin kültürel kimliğiyle örtüşmediği, güncel ve popüler kültürün etkisiyle şekillendiği görülmektedir.
- Müşterilerin beğenileri sosyal medya üzerinde yapılan anketler ve istekler doğrultusunda belirlendiği görülmüştür. Eğlence mekânlarındaki müzikal tercihlerin müşterilerin beğenilerine göre şekillenildiği sonucuna varılmıştır.
- Eğlence mekânlarında sahne alan müzisyenlerin çoğunun orta düzeyde müzisyen olduğu sonucuna varılmıştır. Bu müzisyenlerin genellikle müşteri memnuniyetine ve kendi kişisel deneyimlerine göre repertuvar oluşturdıkları görülmektedir.

Tartışma

Eğlence mekânlarında popüler müziklerin tercih edilmesi, müzik eğilimlerinin farklı kaygıların etkisiyle şekillenirken, yöresel müziklerin daha az tercih edilmesi, Elazığ ilindeki kültürel kimliğin korunmasına yönelik zorluklar yaşanmasına neden olmaktadır. Bu durum, kültürel kimlik ile ticari kaygılar arasındaki dengeyi sağlama noktasında mekân işletmecilerine bir sorumluluk yüklemektedir.

Bu sonuçlar, Elazığ'daki eğlence mekânlarının müzik seçimlerinin, kültürel kimliğin korunması ve kültürel çeşitliliğin artırılması açısından önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Yerel müziklerin bu mekânlarda sıklıkla çalınması, Elazığ'ın kültürel mirasının yaşatılmasına ve yerel halkın kimlik duygusunun güçlendirilmesine katkıda bulunduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda, göçmen nüfusun da bu müzikler aracılığıyla yerel kültürle etkileşime girmesi, kültürel entegrasyon sürecini kolaylaştırmaktadır. Bu durum, müziğin sadece bir eğlence aracı olarak değil, aynı zamanda kültürel bir köprü işlevi gördüğünü ortaya koymaktadır (Akbulut, 2006). Ancak, popüler müziklerin eğlence mekânlarında giderek daha baskın hale gelmesi, yerel müziklerin ve dolayısıyla kültürel çeşitliliğin geri planda kalmasına neden olmaktadır (Uslu, 2009). Bu durum, küreselleşmenin yerel kültürler üzerindeki etkisini bir kez daha gözler önüne sermektedir. Popüler müziklerin yaygınlaşması, bir yandan mekânların daha geniş bir kitleye hitap etmesini sağlarken, diğer yandan yerel kültürün erozyona uğramasına yol açabilmektedir (Uslu, 2009). Bu nedenle, eğlence mekânlarının müzik seçimlerinde yerel ve popüler müzikler arasında bir denge kurulması, hem kültürel kimliğin korunması hem de

kültürel çeşitliliğin sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır (Turan, 2011). Ayrıca, bu çalışmanın sonuçları, müzik türlerinin demografik özelliklerle doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu durum, eğlence mekânlarının müzik seçimlerini yaparken hedef kitlelerinin demografik yapısını dikkate almaları gerektiğine işaret etmektedir. Özellikle göçmen nüfusun yoğun olduğu bölgelerde, hem yerel hem de göçmenlerin kültürel beklentilerini karşılayacak bir müzik repertuarı oluşturulması, mekânların müşteri memnuniyetini artırabilir ve kültürel etkileşimi güçlendirebilir. Sonuç olarak, Elazığ'daki eğlence mekânlarının müzik seçimleri, kültürel kimliğin korunması ve kültürel çeşitliliğin artırılması açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Ancak, bu potansiyelin tam olarak değerlendirilebilmesi için, yerel ve popüler müzikler arasında bir denge kurulması ve müzik seçimlerinin hedef kitlenin demografik özelliklerine uygun şekilde planlanması gerekmektedir. Bu sayede, eğlence mekânları sadece birer eğlence alanı olarak değil, aynı zamanda kültürel etkileşim ve entegrasyonun sağlandığı mekânlar olarak da işlev görebilir.

Bu çalışma, Elazığ'daki eğlence mekânlarında müzik tercihlerinin popüler kültür etkisi altında şekillendiğini ve bu tercihlerin mekân atmosferi ile müşteri deneyimi üzerinde önemli bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Elde edilen bulgular, özellikle pozitif ruh hali yaratan müzik türlerinin, müşterilerin mekânı tercih etmesinde ve mekânda geçirdikleri süre boyunca olumlu bir deneyim yaşamalarında etkili olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, literatürdeki mevcut çalışmalarla paralellik göstermektedir. Örneğin, müziğin bireylerin ruh hali üzerinde doğrudan etkisi olduğunu ve bu etkinin tüketim davranışlarını şekillendirdiği ile ilgili literatürdeki bulgulara rastlanmıştır. Benzer şekilde, Elazığ özelinde yapılan bu çalışma, müziğin yalnızca bireysel deneyimleri değil, aynı zamanda sosyal etkileşimleri de teşvik ederek mekânın genel atmosferine katkıda bulunduğunu göstermektedir. Mekân atmosferinin yalnızca müzikle değil, fiziksel özellikler, hizmet kalitesi ve sosyal etkileşim imkânlarıyla da şekillendiği bulgusu, Bitner'in (1992) "Hizmet Ortamı Modeli" ile uyumludur. Bitner, fiziksel çevrenin müşteri davranışları ve algıları üzerindeki etkisini vurgulamıştır. Bu çalışma, müziğin bu fiziksel çevrenin bir parçası olarak, diğer unsurlarla birlikte nasıl bir sinerji yarattığını ortaya koymaktadır. Özellikle, müzik seçimlerinin sosyal etkileşimi teşvik etmesi ve farklı ruh hallerine hitap edecek çeşitlilik sunması, mekânların müşteri çekme ve sadakat oluşturma stratejilerinde önemli bir araç olabileceğini göstermektedir. Ancak, bu bulguların daha geniş bir bağlamda değerlendirilmesi gerekmektedir. Örneğin, Elazığ gibi kültürel ve sosyal dinamikleri farklı olan şehirlerde, popüler kültürün müzik tercihleri üzerindeki etkisi, daha büyük metropollere kıyasla daha belirgin olabilir. Bu durum, yerel kültürün küresel popüler kültürle nasıl etkileşime girdiğine dair ilginç bir tartışma alanı sunmaktadır. Ayrıca, müzik tercihlerinin yaş, cinsiyet ve sosyo-ekonomik statü gibi demografik faktörlerle nasıl

ilişkilendiği, gelecek çalışmalar için önemli bir araştırma sorusu olabilir. Sonuç olarak, bu çalışma, müziğin eğlence mekânlarının atmosferi ve müşteri deneyimi üzerindeki etkisini anlamak açısından önemli bir adım teşkil etmektedir. Ancak, bulguların daha geniş bir örnekleme ve farklı coğrafyalarda test edilmesi, müzik tercihlerinin kültürel ve sosyal bağlamdaki rolünü daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır. Ayrıca, mekân yöneticileri için, müzik seçimlerinin stratejik bir pazarlama aracı olarak nasıl kullanılabileceğine dair pratik öneriler geliştirilmesi, bu alandaki çalışmaların uygulamaya yönelik katkısını artırabilir.

Bu çalışmanın bulguları, mekânların sadece eğlence amaçlı kullanılmadığını, aynı zamanda sosyal bağlar kurma, kişisel rahatlama sağlama ve kültürel gözlem yapma gibi çeşitli psiko-sosyal ihtiyaçları da karşıladığını ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, eğlence mekânlarının toplumsal yaşamda yalnızca geçici bir kaçış alanı olarak değil, aynı zamanda bireylerin sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını gidermek için önemli bir rol oynadığını göstermektedir (Dinçer, 2024). Bu bulgular, özellikle modern kent yaşamında bireylerin giderek artan yalnızlık ve sosyal izolasyon sorunlarına karşı eğlence mekânlarının bir çözüm alanı olarak işlev görebileceğine işaret etmektedir. Bu bulgu, özellikle yoğun iş temposu ve kentsel yaşamın getirdiği baskılar altında bireylerin bu tür mekânlarda kendilerini yeniden şarj etme ihtiyacı duyduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, eğlence mekânlarının yalnızca fiziksel bir alan değil, aynı zamanda psikolojik bir iyileşme alanı olarak da değerlendirilmesi gerektiği söylenebilir. Kültürel gözlem yapma işlevi ise, eğlence mekânlarının toplumsal çeşitliliği yansıtan ve kültürel etkileşimi teşvik eden bir platform olduğunu göstermektedir. Bu mekânlar, farklı kültürel grupların bir araya gelerek birbirlerini anlama ve öğrenme fırsatı bulduğu alanlar olarak işlev görmektedir. Bu durum, özellikle çok kültürlü toplumlarda sosyal uyum ve kültürel entegrasyonun sağlanması açısından önemli bir rol oynamaktadır. Sonuç olarak, bu çalışmanın bulguları, eğlence mekânlarının çok boyutlu işlevlerini ortaya koyarak, bu mekânların toplumsal yaşamdaki önemini bir kez daha vurgulamaktadır. Ancak, bu bulguların daha geniş bir örneklem üzerinde test edilmesi ve farklı kültürel bağlamlarda karşılaştırmalı çalışmalar yapılması, eğlence mekânlarının toplumsal işlevlerine dair daha kapsamlı bir anlayış geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Ayrıca, bu mekânların tasarımı ve yönetimi sırasında psiko-sosyal ihtiyaçların dikkate alınması, bireylerin bu alanlardan daha fazla fayda sağlamasına olanak tanıyabilir.

Öneriler

- Eğlence mekânlarında popüler müzik baskın olmasına rağmen, yerel müziklere daha fazla zaman ayrılması için eğlence mekanlarının, haftanın belirli günlerinde “kürsübaşı etkinlikleri” düzenlemeleri önerilir.
- Eğlence mekânların hem yerel hem de şehir dışından gelen geniş bir müşteri kesimine hitap ettiği dikkate alınarak, farklı kültürel özelliklere hitap edebilecek şekilde müzik programları hazırlanması önerilmektedir.
- Eğlence mekanlarının hem popüler kültürü hem de yerel kültürel hususlara hitap eden karma etkinlikler planlamaları önerilmektedir.
- Farklı ruh hallerine hitap eden müzikler, farklı saat dilimlerinde çalınarak, mekânın atmosferi yönetilebilir.
- Yerel kültürün tanıtılmasına yönelik, geleneksel müzik konserleri ve kültürel etkinlikler düzenlenebilir.
- Müşteri geri bildirimlerini dikkate alarak müzik seçimlerini şekillendiren dinamik bir sistem kurulabilir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, E. (2006). Günümüz müzik eğitimcisi nasıl olmalıdır?. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(20), 23-28.
- Aksoy, E., & Bülent, E. (2019). 19. ve 20. Yüzyıllarda Harput Bölgesinin Tekstil Sektöründeki Ticari Gelişmeleri. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 9(1), 58-71.
- Ayas, G. (2015). *Müzik Sosyolojisi: Sorunlar-Yaklaşımlar-Tartışmalar*. İstanbul: Doğu Kitabevi.
- Aydar, D. (2014). Popüler kültür ve müzik üzerine. *Journal of International Social Research*, 7(33).
- Batmaz, V. (1981). Popüler kültür üzerine değişik kuramsal yaklaşımlar. *İletişim*, 1, 163-192.
- Marcuse, H. (1975). *Tek Boyutlu İnsan* (Çev. A. Timuçin, T. Tunçdoğan). İstanbul: May, 27.
- Aydar, D. (2014). Popüler kültür ve müzik üzerine. *Journal of International Social Research*, 7(33).
- Bay, T. (2022). *Müzik sosyolojisi bağlamında popüler kültür ve Harput musikisi*. Yüksek Lisans Tezi, Munzur Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Bulu, A. (2018). *Müzik ile mekân arasındaki ilişkiye yönelik deneysel yaklaşımların incelenmesi* (Master's thesis, Güzel Sanatlar Enstitüsü).
- Büyüköztürk, Ş. (2018). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. *Pegem Atıf İndeksi*, 001–214.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Veri analizi yöntemleri: Bir araştırma uygulama kitap*. Pegem Akademi.
- Çağlak, U., & Satır, M. E. (2020). Eğlence mekânları ve yeni medya: Mekânın görünüşleri üzerine bir değerlendirme. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (44), 317-326.
- Çimtay, K. (2013). *Hikâyeleri ve Makamlarıyla Harput Mûsikîsi Nota Albümü*, Elazığ Belediyesi Elazığ Kitaplığı Projesi Kültür Yayınları Müzik Serisi.
- Çuhadar, C. H. (2008). Müzik ve beyin. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 67-76.
- Demir, M. (2006). *Müzik ve sosyal etkileşim* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Dinçer, Ç. (2024). *Etnomüzikolojinin Türkiye'de ilköğretim müzik müfredatına potansiyel katkıları üzerine bir ön çalışma* (Master's thesis, Mimar Sinan Fine Arts University (Turkey)).
- Ekici, S. (2009). *Elazığ Harput Müziği*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Eroğlu, T. (2024). Türk halk müziğinin Türkiye'deki coğrafi bölgelere göre temel özellikleri bakımından incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science*, 41(41), 513-527.
- Güzel, M. (2013). Popüler kültür ve işçi gençlik. Doktora Tezi Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- İmîk, Ü. (2012). Türk kültürünün yaşatılmasında müziğin önemi ve genç dinleyiciler üzerindeki etkileri. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 2(4).
- İmîk, Ü., & Kaya, Ü. U. (2016). Toplumsal bakış açısıyla eğlence sektörü müzisyenliği. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 2(2), 1-11.
- İnaltekin, A. (2013). Harput türküleri ve azerbaycan muğamları.

- Karakuyu, M. (2019). *Müzik eğitimi alan öğrencilerin müzikal beğenilerinin çalgı seçimi üzerindeki etkileri* (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Karasar, N. (2012). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kirik, A. M. (2014). Türk Sineması'nda Arabeskin Doğuşu ve Gelişimi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 2(3).
- Koroğlu, H. İ., & Pelikoğlu, M. C. (2021). Elazığ-Harput Müziğinde Kullanılan Yöresel Makamların Türk Müziği Makam Geleneği Açısından Değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 7(1), 194-209.
- Kürklü, S. (2014). *Kent kimliğinin müzikle ilişkisi: Ankara oyun havaları ve Ankaralılık* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Oskay, N. (2024). *Güncel Sanatta Tekstilin İfade Dili* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Öztürk, G. (2019). *Gelenek ve modernite dikotomisinde Türk popüler müzik yapıları ve melezlik* (Master's thesis, Bursa Uludağ University (Turkey)).
- Stokes, M., & Eryılmaz, H. (1998). *Türkiye'de arabesk olayı*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Taşbilek, Ş. (2012). *Elazığ Müzik Kültürü Cilt I-II*, Başarı Dergisi Yayınları, Bursa.
- Turan, D. (2011). *Mekan-Müzik ilişkisi Açısından Türkiye'de? Taverna?* (Master's thesis, Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey)).
- Uçan, A. (2000). *Geçmişten günümüze, günümüzden geleceğe Türk müzik kültürü*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uslu, A. D. (2009). *Müzikte Toplumsal-kültürel farklılaşma Ve Medya* (Master's thesis, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri: Birinci basım. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, S., & Çetin, M. Üniversitelerde Kurumsal İtibar Üzerine Literatür İncelemesi. *Sosyal & Beşerî Bilimlerde Araştırma ve Değerlendirmeler-III*, 85.

EKLER

EK-1. Müşteri Kişisel Görüşme Formu

Cinsiyetiniz :

Yaşınız:

Eğitim düzeyiniz:

Mesleğiniz.

1. Eğlence mekânlarına ne sıklıkla gidersiniz?
2. Eğlence mekânlarını tercih ederken hangi özelliklerine dikkat edersiniz? (ortamın rahatlığı, müzik tarzı, yemek türü, hizmet kalitesi, konumu vb.)
3. Eğlence mekânlarına gitme amacınız nedir? (Eğlenmek, rahatlamak, sohbet etmek, yeni insanlar tanımak, yeni müzikler keşfetmek vb.)
4. Bir eğlence mekânında çalınan müzik türü, oraya gitme kararınızı ne derece etkiler?
5. Eğlence mekânlarında hangi müzik türlerini dinlemeyi tercih edersiniz? (Türk halk müziği, Türk Sanat Müziği, Pop müzik, Arabesk Müzik, Harput Müziği)
6. Gittiğiniz eğlence mekânında canlı müzik performansı mı yoksa kayıttan çalınan müzikleri mi tercih edersiniz?
7. Dijital müzik platformlarından (Spotify, Apple Music vb.) keşfettiğiniz müzikleri, gittiğiniz eğlence mekânlarında da duymak istiyor musunuz?
8. Gittiğiniz bir eğlence mekânında çalınan müzikle ilgili mekân sahiplerine veya çalışanlara tavsiyede bulunur musunuz?
9. Gittiğiniz bir mekânda çalınan müzik değişse ve pek hoşlanmadığınız bir müzik tarzı çalınsa da orada kalmaya devam eder misiniz?
10. Eğlence mekânlarında çalınan müzik, ruh halinizi etkiler ya da değiştirir mi?
11. Eğlence mekânlarında dinlemeyi tercih ettiğiniz müziklerin yaşınızdan, eğitim düzeyinizden, sosyal çevrenizden veya kültürel altyapınızdan etkilendiğini düşünüyor musunuz?
12. Sizce bir mekânda çalınan müzik türü, o mekânın müşteri kitlesinin demografik yapısını (yaş, cinsiyet, etnik köken) etkiliyor mu?
13. Sizce Elâzığ'daki eğlence mekânlarının müzik tercihleri şehrin kültürel kimliğiyle ne derece örtüşüyor?

EK-2. İşletmeci Kişisel Görüşme Formu

1. Mekânınızın türü nedir?
2. Mekânınızın hedef kitlesi hakkında bilgi verebilir misiniz? (Yaş, cinsiyet, etnik köken, sosyal sınıf, vs.)
3. Mekânınızda canlı müzik yapılıyor mu?
4. Mekânınızda ağırlıklı olarak çalan müzik türleri nelerdir?
5. Mekânınızda çalan müzikleri neye göre belirliyorsunuz? (Örn: Müşteri beğenisi, mekânın ambiyansı, işletmeci veya çalışanların kişisel tercihleri, trendler, vs.)
6. Müşterilerinizin müzikal beğenilerinden nasıl haberdar oluyorsunuz? (Anket, sosyal medya, gözlem, müşterinin doğrudan geri bildirimi, vs.)
7. Müşterilerinizin müzik tercihlerinde zaman içinde belirgin değişimler oluyor mu?
8. Sizce bir mekânda çalınan müzik türü, o mekânın müşteri kitlesinin demografik yapısını (Yaş, cinsiyet, etnik köken, sosyal sınıf, vs.) etkiliyor mu?
9. Mekânınızdaki müzik seçimleri, çevredeki diğer eğlence mekânlarıyla rekabetinizi nasıl etkiliyor?
10. Sizce mekânınızdaki müzik seçimleri şehrin kültürel kimliğiyle ne derece örtüşüyor?

EK-3. Müzisyen Kişisel Görüşme Formu

1. Mekânlarda performans sergilemeye başlamadan önce müzik kariyerinizin hangi aşamasındaydınız?
2. Eğlence mekânlarında çalmaya başlamadan önce, müşteri olarak bu tür ortamlara ne sıklıkta geliyordunuz?
3. Çaldığınız müzik türleri nelerdir?
4. Eğlence mekânlarında çaldığınız müzikleri neye göre seçiyorsunuz? (Örn: Müşteri beğenisi, mekânın ambiyansı, kendi kişisel tercihleriniz, işletmeci veya çalışanların kişisel tercihleri, trendler, vs.)
5. Çaldığınız mekânlardaki müşterilerin müzikal beğenilerinden nasıl haberdar oluyorsunuz? (Sosyal medya, gözlem, müşterinin doğrudan geri bildirimi, vs.)
6. Çaldığınız mekânlardaki müşterilerin müzik tercihlerinde zaman içinde belirgin değişimler oluyor mu?
7. Sizce bir mekânda çalınan müzik türü, o mekânın müşteri kitlesinin demografik yapısını (Yaş, cinsiyet, etnik köken, sosyal sınıf, vs.) etkiliyor mu?
8. Eğlence mekânlarında çaldığınız müzikler şehrin kültürel kimliğiyle ne derece örtüşüyor?

EK-4. Etik Kurul Onayı

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Birim Etik Kurulu Başkanlığı
ERZURUM

ETİK KURUL ONAY BELGESİ

KARAR BİLGİLERİ	Oturum Sayısı : 13 Karar No : 3	Toplantı Tarihi: 19.12.2024
	Aşağıda bilgileri verilen proje ile ilgili çalışmanın, etik ilkeler açısından değerlendirilmesi isteği ile ilgili husus görüşüldü. Yapılan görüşmelerden sonra; söz konusu projeyle alakalı yapılacak çalışma için, araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak konuyla ilgili çalışmanın gerçekleştirilmesinde bilim etiği yönünden sakınca bulunmadığına, Etik Kurulu oy birliği ile karar vermiştir.	
PROJE - TEZ BİLGİLERİ	Proje- Çalışmacısı : <i>Mustafa GÖÇER</i> Proje- Tez Konusu: <i>Eğlence Mekanlarındaki Müzikal Beğeniler: Elazığ Örneği.</i>	
GÜZEL SANATLAR BİRİM ETİK KURULU		
Unvanı/Adı Soyadı	Görevi	İmza
<i>Prof.Dr. Yunus BERKLİ</i>	<i>Etik Kurul Başkanı</i>	<i>(e-imza)</i>
<i>Prof.Dr. Yasemin YAROL</i>	<i>Etik Kurul Üyesi</i>	<i>(e-imza)</i>
<i>Prof.Dr. Mustafa BULAT</i>	<i>Etik Kurul Üyesi</i>	<i>(e-imza)</i>
<i>Prof.Dr. Ayşe Aslıhan EROĞLU</i>	<i>Etik Kurul Üyesi</i>	<i>(e-imza)</i>
<i>Prof.Dr. Ahmet Selim DOĞAN</i>	<i>Etik Kurul Üyesi</i>	<i>(e-imza)</i>

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 36b8f9f2-1f2f-470c-9fde-ca65e5dd6b40 Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/aturturk-universitesi-cbys>

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Mustafa GÖÇER
Doğum Yeri ve Tarihi	
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi / Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı / Türk Sanat Müziği Programı 2021
Y. Lisans Öğrenimi	
Bildiği Yabancı Diller	
Bilimsel Faaliyetler	
İş Deneyimi	
Stajlar	
İletişim	
E-Posta Adresi	
Tarih	